План за интегрирано развитие на Община Тутракан 2021–2027 г.

ПРОЕКТ – М. ЯНУАРИ 2021 Г.

ИЗГОТВЕН ОТ ДЕГРИ КОНСУЛТИНГ ЕООД | СОФИЯ, УЛ. „АКАД. ПЕТЪР ДИНЕКОВ“ 23
WWW.DEGREECONSULTING.BG

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод 3
Част I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Тутракан 4
1. Териториален обхват и характеристика на Община Тутракан 4
2. Състояние на местната икономика 7
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси 13
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията 20
5. Екологично състояние и рискове 35
6. Анализ на културно-историческото наследство 39
7. Връзка на общината със съседните територии 50
8. SWOT-анализ 53
9. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД 67
Част II. Цели и приоритети за развитие на Община Тутракан за периода 2021-2027 г. 70
ПРИОРИТЕТ 1. Развитие на икономиката и създаване на условия за устойчива заетост в Община Тутракан 75
ПРИОРИТЕТ 2. Подобряване на техническата и социалната инфраструктура в Община Тутракан 77
ПРИОРИТЕТ 3. Опазване на околната среда и развитие на природните ресурси на Община Тутракан 79
Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО 81
Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини 96

Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие 99
Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия 100
1. Рискови сектори по отношение на климатичните изменения. 101
2. Приоритетни действия за намаляване на рисковете от изменения на климата 109
3. Цели и мерки за ограничаване изменението на климата 111
Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО 114

УВОД

Планът за интегрирано развитие на Община Тутракан (ПИР) е приет на основание чл. 19, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие и представлява един от документите за стратегическо планиране на регионалното развитие съгласно чл. 8 от ЗРР.

Стратегическото планиране интегрира регионалното и пространственото развитие чрез разработване и актуализация на система от документи за намаляване на дисбаланса в развитието на националната територия при отчитане на териториалния потенциал, включително осигуряване развитието на трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество. Системата на тези стратегически документи обхваща Националната концепция за регионално и пространствено развитие, интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 и плановете за интегрирано развитие на общини.

Съгласно чл. 8, ал. 3 от ЗРР, времевият обхват на настоящия план е седем години – от 2021 до 2027 г.

Целта на плана за интегрирано развитие на Община Тутракан е да спомогне за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на общината. Той определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 (Северен централен район). Планът осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

ЧАСТ I. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТУТРАКАН

1. Териториален обхват и характеристика на община Тутракан

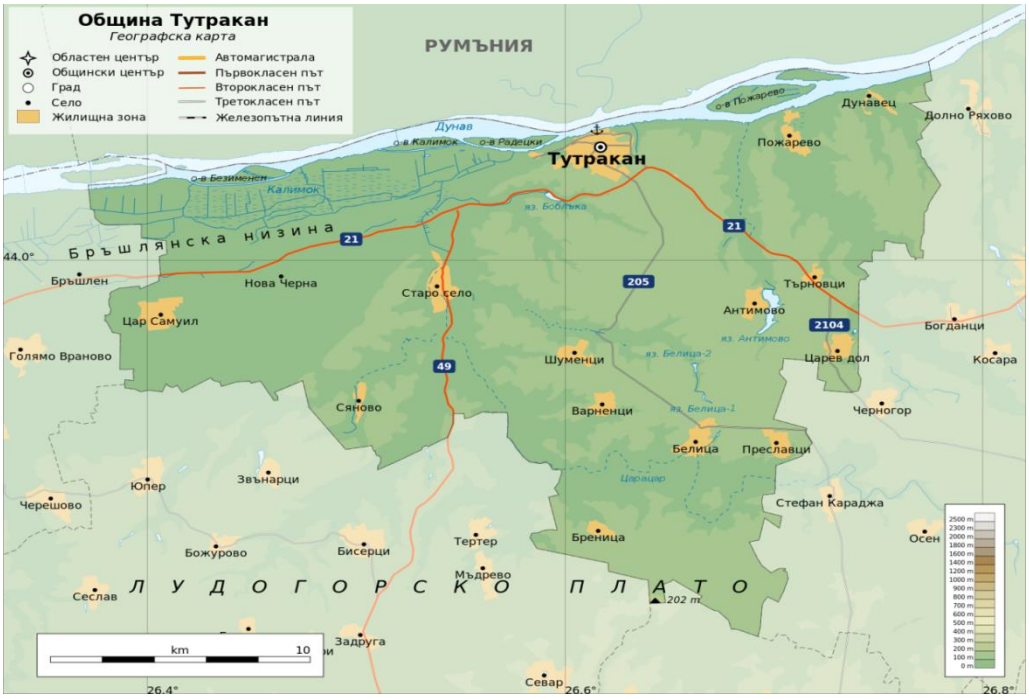
Община Тутракан е разположена в Североизточна България и е една от съставните общини на област Силистра, като се намира в най-западната част на областта.

Местоположение на община Тутракан на картата на България

Общината граничи на изток с община Главиница, на югоизток – с община Дулово, на юг – с община Кубрат и община Завет (област Разград), на запад – с община Сливо поле (област Русе) и на север – с Румъния

Площта на общината е 448,345 km2, което представлява 15,4% от територията на област Силистра.. Община Тутракан се състои от 15 населени места – административният център град Тутракан и 14 села: Антимово, Белица, Бреница, Варненци, Дунавец, Нова Черна, Пожарево, Преславци, Старо село, Сяново, Търновци, Царев дол, Цар Самуил и Шуменци.

Карта на община Тутракан

Община Тутракан е част от Северния централен район за планиране, в който влизат областите Велико Търново, Габрово, Силистра, Разград и Русе.

Административният център на общината – град Тутракан, отстои на 58 км източно от град Русе, на 62 км западно от град Силистра и на 74 км северно от град Разград. Градът се намира на 26°36' източна дължина и 44°03' северна ширина. Надморската височина е 13 м от речния бряг, а платото (равната част на града), разположено на 500 м от реката, достига 126 m.

Градове, разположени в близост до общинския център град Тутракан:

Град	Разстояние/км.
Силистра	62
Русе	58

Варна	200
Добрич	150
София	350
Кълъраш /Румъния/	80
Констанца /Румъния/	140
Букурещ /Румъния/	120
Олтеница /Румъния/	10

Климат и релеф

Тутраканската низина попада в умереноконтиненталната климатична област – продължение на Средноевропейската умереноконтинентална климатична зона. Климатът на територията на общината се формира под влияние на влажните океански въздушни маси, а през студеното полугодие - и от нахлуващите от североизток континентални въздушни маси. Сравнително по-слабо е влиянието на студените арктични въздушни маси от север и на топлите тропични въздушни маси от юг. В областта настъпват силни застудявания през зимата и големи горещини през лятото, като в тази част на Дунавската равнина се проявява една от най-големите за България средни годишни температурни амплитуди - 25.5°. През януари средномесечната температура е -1.8°C, а през юли – 23.7°C. Средната годишна температура е 11.8°C.

Температурни стойности, характерни за Община Тутракан

Параметър	Стойност
средна годишна температура	11,8 ^{0}C
средна лятна температура	23,7 ^{0}C
средна зимна температура	-1,8 ^{0}C
средно годишно количество валежи	540 мм/м^2

Ветровете са предимно североизточни и северозападни. Валежите са малко по-ниски като количество от средните за страната. Чести са случаите на градушки през лятото и на късни застудявания през пролетта. Характерни за крайбрежието на р. Дунав са снежните бури и мъглите през зимата, които създават транспортни и битови проблеми.

По северната граница на общината на протежение от 34 км преминава част от долното течение на река Дунав (от 419 до 453 км, считано от устието на реката). На останалата част от територията на община Тутракан липсват повърхностни води, като при силни дъждове и при топенето на снеговете по суходолията протичат водни течения, които през лятото пресъхват.

Релефът на община Тутракан е равнинен, поради което и по-голямата част от територията на общината е заета от обработваеми земи и в по-малка степен – от горски масиви.

Разпределение на територията на община Тутракан

Вид	Площ/км^2.	Процент
Обработваема земя	328	73,2 %
Гори	78	17,4 %
Водни площи /язовири/	24	5,4 %
Пътища и урбанизация	18	4,0 %
ОБЩО:	448 км^2.	100 %

Географските особености на общината предопределят и нейните демографски характеристики и икономическия живот на населението ѝ. Община Тутракан влиза в списъка на селските райони по смисъла на националната нормативна и стратегическа уредба. Отдалечеността на общината от центровете на икономическия живот в България и малкото ѝ население поставят съществени предизвикателства пред икономическото развитие на общината. От друга страна близостта до р. Дунав, запазената и чиста природа и културната история на общината дават възможности за нейното развитие в областта на туризма, селското стопанство, производството на възобновяема енергия и др.

2. Състояние на местната икономика

Селско стопанство

Данните показват, че сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ е важен сектор в икономическата структура на общината. Това е характерно като

цяло на област Силистра. Благоприятното съчетание на плодородни почвени видове, климатични условия и релефни морфоструктури са предпоставка за развитие на региона като интензивен земеделски район, а дългогодишните традиции в растениевъдството и животновъдството обуславят селското стопанство като приоритетен отрасъл.

Селското стопанство има най-голям дял в произведената брутна продукция в община Тутракан – между 45 и 57%. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното й развитие. Отрасълът е основен източник на доходи за населението. Основният ресурс, с който разполага общината е богатият и плодоносен чернозем. Възможностите за отглеждане на житни и индустриални култури – пшеница и ечемик, царевица и слънчоглед, боб, захарно цвекло, тютюн, коноп, соя и зеленчуци; от овощарството – гроздето, кайсията, прасковата и ябълката определят и развитието на икономиката чрез селското стопанство. Добре развити са производството на хляб и хлебни изделия, производството на млечни и месни продукти, животновъдството, зърнопроизводството, дървопреработването и др. Добре развит е риболовът, което се обуславя от близостта на общината до река Дунав. Общината има потенциал за развитие като туристическа дестинация за спортен риболов.

От цялото население на общината в селскостопанското производство са заети близо 50%. През последните години в общината се наблюдава трайна тенденция за намаляване на относителния дял на необработваните ниви. През 2017 г. размерът на необработваните и пустеещи ниви е 233 дка или 1.55% при 10-12% за страната. В сравнение с 2004 г. размерът на необработваните ниви е намалял близо 5 пъти, най-вече при земите от държавния поземлен фонд и общинския поземлен фонд.

По-големите земеделски кооперации, предприятия и стопанства, осъществяващи съществено икономическо въздействие върху общината, са следните:

- Земеделска кооперация „Дунав“, с. Дунавец;
- Земеделска кооперация „Прогрес“, с Варненци;
- Земеделска кооперация „Христо Ботев-92“, град Тутракан;

- Земеделска кооперация „ЦАРЕВ ДОЛ“, с. Търновци;
- Земеделска кооперация „ЗК Изгрев – 92“, с. Белица;
- ЕТ „Иво-2000 – Ивелин Златаров“, с предмет на дейност дърводобив, лесокултурна дейност;
- “Драция“ ЕООД - отглеждане на лозя;
- Териториално поделение Държавно горско стопанство “Тутракан“;
- ЕТ „Лес Инвест - Петко Петков“ - дърводобив и дървообработване
- „Тутраканска гора“ ЕООД - дърводобив, лесокултурна дейност.

Предприятия

На територията на общината са регистрирани общо 3340 предприятия, от които активни са 2063 предприятия, а развиващи дейност - 2029 предприятия. Сред тях преобладаващ брой имат малките предприятия (560 бр.). Средните предприятия са 3 бр., а големите – 1 бр. Останалите регистрирани предприятия са микропредприятия и еднолични търговци.

Предприятията, опериращи на територията на община Тутракан, работят в следните икономически сектори по КИД-2008:

- Преработваща промишленост
- Строителство
- Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
- Транспорт, складиране и пощи
- Хотелиерство и ресторантьорство
- Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
- Финансови и застрахователни дейности
- Операции с недвижими имоти
- Професионални дейности и научни изследвания
- Административни и спомагателни дейности
- Държавно управление
- Образование

- Хуманно здравеопазване и социална работа
- Култура, спорт и развлечения
- Други дейности

Преобладаващ брой предприятия оперират в сферата на преработвателната промишленост и услугите. Добре развити са шивашкото производство, строителството и ремонтите, товарните автомобилни превози и др. Общественото обслужване на населението е осигурено с разнообразни магазини, офиси и ателиета за услуги. В много от селата търговските обекти са "смесени", т.е. предлагат всичко. Някои от населените места обаче не са обслужени с търговски или обществени заведения и не разполагат с магазини за хранителни стоки. Следните предприятия осъществяват най-активна икономическа дейност и осигуряват заетост и икономически растеж в региона:

- „Фаак България" ЕАД - фирмата е със седалище в град Русе, но осъществява дейността си в град Тутракан. Занимава се с производство, развойна дейност, вътрешна и външна търговия на изделия в областта на електрониката.
- „Ай Би Джи Моторс" ЕООД – производство на ел. мотори и кабели, сглобяване на електромеханични части и инсталации;
- „Инерт" ООД със седалище в град Русе, осъществява дейност в с. Пожарево – добив на трошен камък, чакъл и пясък;
- „Булдекс" ООД със седалище в град Силистра, развива дейност в с. Белица – производство на млечни продукти;
- „Едрина" ООД – със седалище в град София, развива дейността си в град Тутракан – производство и продажба на месни изделия;
- „Кати Прес" ООД – вътрешно и външнотърговска дейност с резервни части за превозни средства за градски транспорт;
- „Моника-92" ООД – търговия с горива и горивни материали;
- „Грен-Ди-Транс" ЕООД – товарен автомобилен транспорт;
- „Младенова изба" ЕООД – производство на вино от грозде;

- „Леопард Русе“ ЕООД – производство на горно облекло;
- „Пламен Добрев" ЕООД – търговия с отпадъци и отломки от черни и цветни метали и сплавите им;
- „ТАТ-ТН“ ЕООД – транспортна дейност в страната и чужбина, превоз на пътници и товари;
- „Кентоя Актиниум“ ООД – консултантски услуги, строителство и обзавеждане на недвижими имоти, сделки с недвижими имоти;
- „Модерна фурна“ ООД – търговия с хранителни стоки;
- „Пица Пик“ ООД – пицария;
- „Стил – Мебел“ ООД – производство на мебели, дърводелски услуги;
- ЕТ „Нора – Антоанета Чорбаджиева“ – дейност на ресторанти и заведения за бързо хранене;
- ЕТ „Танели - Виолета Петрова“ – търговия на едро и дребно с хранителни и нехранителни стоки;
- „Алекс Добрев“ ЕООД – хотелиерска и ресторантьорска дейност;
- „Анкора 70“ ЕООД – моделиерска, шивашка и търговска дейност с конфекция от всякакъв вид;
- „Билд Комерс 21“ ООД – строителство и строително-ремонтни дейности, извършване на услуги със специализирана техника и лека строителна механизация;
- ЕТ „Церера – Цвятко Цвятков“ – производство на стоки с цел препродажба;
- „Боилл“ ЕООД – търговия на едро със зърно, семена, фуражи и необработен тютюн;
- „Денев Лес“ ЕООД - услуги свързани с дърводобив и транспортна дейност;
- „Дълбокови–2008“ ЕООД – ресторантьорство и хотелиерство;
- „Дидо-73“ ЕООД – производство и продажба на тестени изделия;
- „Зов 92 Комерс“ ЕООД – транспортна дейност;

- „Златна Тракия“ ЕООД – товарен автомобилен транспорт;
- „Кайчо – 67“ ЕООД – авторемонтни и автотранспортни услуги;
- „Краси фешън 2012“ ЕООД – фризьорство и козметика
- ЕТ „Кипарис - Иван Костанцалиев“ – производство на амбалаж от дървен материал;
- ЕТ „Ник-Пластик - Валя Петрова“ – производство на изделия от каучук и пластмаси.

Заетост

В последните години в община Тутракан се наблюдава тенденция за намаляване на безработицата. От 14,7% през 2015 г., за 2019 г. тя е 8%.

Година	Равнище на безработицата
2015	14,7%
2016	11,7%
2017	8,9%
2018	8,4%
2019	8,0%

Равнище на безработицата в община Тутракан по години

Равнището на безработица в общината е по-високо от средното за България, но нивото му за последните три години е трайно, с тенденция към лек спад. Трябва да се отбележи, че нивото на безработица в община Тутракан в чувствително по-ниско от това на област Силистра като цяло, където коефициентът на безработица за 2019 г. е 13,3% по данни на НСИ.

По данни на Дирекция „Бюро по труда“ – град Тутракан, чрез услуги по осигуряване на заетост са включени 625 лица през 2015 г., 676 лица през 2016 г., 510 лица през 2017 г., 533 лица през 2018 г. и 530 лица през 2019 г.

3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

Население

По данни от последното преброяване на населението, извършено през 2011 г., населението на община Тутракан е 15 374 души. По метаданните на НСИ към 31.12.2019 г. населението на община Тутракан е 13 319 души, от които мъже – 6 566 души и жени – 6 753 души. По данни на областна администрация – Силистра, към 15.11.2020 г. на територията на общината са регистрирани 17 381 души по постоянен адрес и 15 660 души по настоящ адрес.

Разликата между регистрираните по постоянен/настоящ адрес лица и данните на НСИ се обяснява с различната методология за изчисление на данните. Най-точни данни за населението на община Тутракан, вкл. възрастова и образователна структура, както и по домакинства, ще бъдат налични след извършване на планираното национално преброяване през 2021 г.

През годините числеността на населението на община Тутракан се е променяла, както следва:

Година	Население	Година	Население
1934	22 433	1985	23 453
1946	23 348	1992	21 774
1956	26 738	2001	19 306
1965	25 741	2011	15 374
1975	24 698		

По данните на НСИ към 31.12.2019 г. 7 676 души живеят в град Тутракан (от тях 3716 мъже и 3960 жени), а в селата – 5 643 души (от тях 2 850 мъже и 2 793 жени). Повече от половината жители на общината живеят в града, докато другата половина е разпределена по селата. Това отново е в синхрон с общата тенденция към урбанизация.

Населено място	Брой жители	Населено място	Брой жители
Тутракан	8641	Варненци	321
Нова Черна	1574	Бреница	235
Цар Самуил	1398	Пожарево	136
Старо село	899	Сяново	75
Белица	594	Антимово	52
Шуменци	514	Царев дол	50
Преславци	493	Дунавец	14
Търновци	378		

Данни на НСИ към 2011

Коефициентът на естествен прираст на населението в община Тутракан е -11,7, който е чувствително по-нисък от средния за страната (-6,7% по данни на НСИ за 2019 г.). По отношение на структурата на населението по пол се наблюдава лек превес на жените спрямо мъжете – тенденция, обща за цялата страна.

Видно от посочените данни, тенденцията към намаляване на населението на общината е трайна и продължава вече няколко десетилетия. Трябва да се отбележи, че това е обща тенденция за всички общини от селски тип в България.

Етнически състав

По данни от последното преброяване на населението през 2011 г. етническият състав на община Тутракан включва българско, турско и ромско население. Общо 63,19% от жителите на общината се самоопределят като българи, 25,12% - като турци и 4,82% - като роми (трябва да се отбележи, че голяма част от ислямското ромско население се самоопределя като част от турския етнос).

С преобладаващо турско население в общината са селата Преславци, Търновци, Цар Самуил, Нова Черна и Бреница.

Вероизповедания

По данни от последното преброяване на населението, извършено през 2011 г., жителите на община Тутракан са дали следните данни за вероизповедание:

Вероизповедание	Численост	Вероизповедание	Численост
Православие	8081 (52,56%)	Друго	16 (0,1%)
Католицизъм	50 (0,32%)	Нямат	465 (3,02%)
Протестанство	79 (0,51%)	Не се определят	1302 (8,46%)
Ислям	3094 (20,12%)	Непоказано	2287 (14,87%)

Здравеопазване

Най-важно здравно заведение на територията на община Тутракан е „МБАЛ – Тутракан" ЕООД – болница със 100% общинска собственост, която се намира в град Тутракан. Болницата има над 140 годишна история. Създадена е през 1878 г. като Тутраканска градска болница, впоследствие е преобразувана на Районна болница. През 2000 година е преобразувана в „МБАЛ Тутракан" ЕООД със заповед на Министъра на здравеопазването и е регистрирана като търговско дружество със 100% общинско участие. Днес „МБАЛ – Тутракан" ЕООД обслужва населението не само на община Тутракан, но и това на община Главиница. Годишно през лечебното заведение преминават над 5000 души.

В град Тутракан от 2006 г. функционира и Медицински център „Св. Иван Рилски" – заведение за квалифицирана акушеро-гинекологична помощ и асистирана репродукция, което обслужва множество пациенти в североизточна България.

В град Тутракан работят 5 специализирани лекарски практики (вътрешни болести, педиатрия, хирургия, АГ, кардиология, ревматологичен кабинет) и 4 общопрактикуващи лекари (лични лекари). В града има и 8 стоматологични практики.

Един общопрактикуващ лекар (личен лекар) обслужва селата Белица, Шуменци, Преславци, Варненци и Черногор, и един общопрактикуващ лекар – селата Нова Черна и Старо село.

Образователни институции

На територията на община Тутракан функционират следните образователни заведения:

- СУ "Йордан Йовков", град Тутракан. Училището е открито през 1940 година, когато Южна Добруджа е върната в пределите на България. Училището разполага с 24 класни стаи, оборудвани специализирани кабинети по български език и литература, чужди езици, математика, история, химия, биология, физика, музика, четири компютърни кабинета с постоянен достъп до Интернет. Разполага с много богата библиотека, център за извънкласна дейност, училищен стол, физкултурен салон и фитнес зала. В СУ „Христо Ботев" са разкрити паралелки с професионални направления „Стопанско управление и администрация", професия „Сътрудник в бизнес услуги" и професия „Сътрудник в малък и среден бизнес"; професионално направление „Компютърни науки", професия „Програмист".

- СУ „Христо Ботев", град Тутракан. Училището е много добре обзаведено и топлофицирано. Разполага с отлична спортна база, специализирани учебни кабинети, вкл. компютърни кабинети, работилници и библиотека. В училището се работи по програми за гражданско и здравно образование. СУ „Христо Ботев" предлага стипендии за всички отговарящи на условията ученици. В училището функционира стол за хранене, предлагащ закуска и обяд. Организират се извънкласни дейности, летни екскурзионно-образователни пътувания, традиционно участие в похода "По стъпките на Таньо войвода" и други образователни инициативи. В училището има още клуб „Web дизайн", клуб МлБЧК, Клуб „ЕвроКлио-мечта".

- Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Нова Черна.
- Основно училище „Стефан Караджа“, с. Цар Самуил.

- Социално-педагогически интернат (СПИ) „Христо Ботев", с. Варненци. СПИ “Христо Ботев“ е специално училище, в което със съдебно решение се настаняват момчета, извършили противообществени прояви. В СПИ – Варненци се осъществява корекционно-възпитателна работа, която дава възможност на възпитаниците за успешна реинтеграция в обществото след завършването на основно образование в интерната. В СПИ – Варненци, освен задължителните учебни занятия, момчетата се занимават активно със спортна дейност.

За всички учащи от населените места, където няма учебно заведение, е осигурен транспорт.

На територията на общината работят три общински детски градини: ДГ „Славянка“ (с филиал в с. Нова Черна), ДГ „Полет“ (с филиал в с. Цар Самуил) и ДГ „Патиланчо“ (с филиал в с. Търновци).

В град Тутракан функционира и **Общински център за извънучилищни дейности (ОЦИД),** създаден на 26.08.2010 г. с решение на Общински съвет град Тутракан. Общинският център за извънучилищни дейности е училище на свободното време на децата от общината. Той е специализирано звено на Община Тутракан, структура, която се занимава с осмисляне на свободното време на децата, учениците и младежите в направленията:

- Научно – познавателно
- Приложно –техническо
- Масов спорт
- Изкуство
- Организиране на различни детски и младежки инициативи.

Общинският център за извънучилищни дейности е средище за цялостно личностно развитие и творческо израстване на децата в областта на изкуствата и спорта. ОЦИД осъществява държавната политика за обучение, възпитание и развитие на децата; организира дейности, свързани с Културен и Спортен календар на Община Тутракан; организира дейности по детски и младежки програми на Европейския съюз, както и дейности по национални и международни конкурси и фестивали. Основни приоритети в работата на центъра са:

• удовлетворяване интересите и потребностите на децата в свободното им време;
• стимулиране творческата изява на децата чрез организиране на подходящи дейности, конкурси, състезания, изложби, концерти, спектакли, експедиции, игри и др.
• създаване на условия за участия в общински, областни, национални и международни конкурси, състезания, олимпиади, фестивали.

Материално-техническата база осигурява добри условия за работа на центъра. Организационните форми са динамични и отворени, със свободен достъп и избор. Висококвалифицирани преподаватели – треньори по различните видове спорт, актьори, режисьори, преподаватели по чужди езици помагат на всяко дете да развие своите дарби и заложби, както да им дадат шанс да ги споделят със света. ОЦИД насърчава талантите и съдейства за възпитанието на децата в дух на спортсменство, хуманизъм и общочовешки добродетели.

Общинският център за извънучилищни дейности реализира следните мероприятия:

- Целогодишни дейности
- Вокални формации
- Театрално студио „Браво“
- Детска фолклорна формация „Славейче“
- Школа „Журналистика“
- Английски език в детската градина

- Английски за най-малките
- Спортен риболов
- Волейбол
- Футбол
- Стрийтбол
- Тенис на маса
- Арт ателие за възрастни
- Изобразително изкуство за деца
- Танцов център „Ритъм“
- Фитнес за деца с наднормено тегло
- Фитнес за жени
- Образователен център „Многознайко“
- Школа модерен балет „Happy dance”.

Летни и ваканционни дейности:

- Детска занималня
- Лятна академия
- Детски летен пленер
- Летен отдих
- Плуване

Конкурси:

- Онлайн конкурс „Великден у дома“
- Онлайн конкурс „Никулден у дома“
- Онлайн конкурс-рецитал „България – моята Родина“
- МК „Речни ноти“

Социални дейности и услуги

На територията на общината функционира Дом за стари хора с капацитет 40 места, където се предоставя комплекс от социални услуги от резидентен тип за възрастни хора.

Центърът за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за деца и младежи без увреждания до 18 г. е с капацитет 12 места и осигурява социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца, лишени от родителска грижа.

Център за обществена подкрепа с капацитет 20 места осигурява комплекс от социални услуги за деца в риск и техните семейства.

На територията на общината действа и Център за социална рехабилитация и интеграция, предоставящ комплекс от услуги в областта на социалното включване. Центърът е с капацитет 12 места.

Административен капацитет

Община Тутракан разполага със задоволителен административен капацитет. Според длъжностното разписание на Община Тутракан към 18.11.2020 г. общият брой служители е 79,5, като от тях 16 заемат изборни длъжности по смисъла на чл. 19, ал. 2-4 от Закона за администрацията. Общата администрация се състои от 25 служители, а специализираната – от 34,5 служители.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

Транспортна мрежа и инфраструктура

Транспортната инфраструктура и качеството на предоставяните от нея услуги осигурява достъпност до населените места, производствените зони и местата за отдих и туризъм. Поради това тя е ключов фактор за икономическия растеж, както и за социалното и културно развитие и сближаване. Транспортната инфраструктура на общината е обусловена от характерния ѝ икономически и демографски профил. През общината не преминават автомагистрали и първокласни пътища. Достъпността до областните градове Русе и Силистра е осигурена от второкласен път (II-21). Всички общински селища са достъпни от общинския център град Тутракан чрез третокласни и общински пътища. Общинският център е свързан посредством второкласен

път (II-49) с общинския център Кубрат и посредством третокласна пътна мрежа (III-205, III-2104) с общинските центрове Главиница и Завет.

Състояние на републиканската пътна мрежа на територията на Община Тутракан

Общата дължина на републиканската пътна мрежа на територията на общината е 62,4 км. На територията на общината не преминават автомагистрали и първокласни пътища от републиканската пътна мрежа. Състоянието на второкласните и третокласните пътища, минаващи през община Тутракан, е следното:

1. Републикански път II-21 (Русе - о.п. Тутракан - о.п. Силистра) – пътят е в добро състояние, рехабилитиран преди около 10 г.
2. Републикански път II-49 (О.п. Търговище - о.п. Разград - Кубрат - Старо село - Русе - о.п. Тутракан) – пътят е в отлично състояние, рехабилитиран през 2018 г.
3. Републикански път III -205 (О.п. Разград - Ясеновец - Лудогорци - Исперих - Стефан Караджа - Белица - о.п. Тутракан) – пътят е в отлично състояние, рехабилитиран през 2019 г.
4. Републикански път III -2104 (О.п. Тутракан - о.п. Силистра - Търновци - Черногор – Главиница) – пътят е в добро състояние, но рехабилитиран преди повече от 15 г.

Състояние на общинските пътища на територията на община Тутракан

Към датата на изготвяне на ПИР е налице актуална информация от извършен преглед на общинската пътна мрежа и улици на територията на Община Тутракан към м. ноември 2020 г., както следва:

1. Път SLS1130 /II-21, Сливо поле-Тутракан/-Цар Самуил с дължина 2.400 км – в задоволително състояние, с отделни зони с мрежовидни пукнатини, коловози с дълбочина до 10 mm, слабо изразени деформации. Разполага с 4 броя съоръжения в задоволително състояние, липсва хоризонтална маркировка. Пътните знаци са в добро състояние. Ограничителните системи за пътища са в незадоволително състояние (деформирани и с появила се ръжда).

2. Път SLS1133/II-21, Сливо поле-Тутракан-Нова Черна-Сяново с дължина 7.660 км. От км 0+000 до км 2+100 – състоянието е добро; от км 2+100 до км 7+000 – отлично (няма видими повреди); от км 7+000 до км 7+660 – задоволително (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации, избил битум). Разполага с 5 броя съоръжения в задоволително състояние, липсва хоризонтална маркировка. Пътни знаци и ограничителните системи са в добро състояние.

3. Път SLS1132/II-21, Сливо поле-Тутракан-Тутракан-II-21 с дължина 9.160 км. От км 0+000 до км 3+520 състоянието е отлично (няма видими повреди); от км 3+520 до км 8+010 – задоволително (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации, избил битум); от км 8+010 до км 9+160 – отлично (няма видими повреди). Разполага с 8 броя съоръжения в задоволително състояние. Хоризонталната маркировка от км 0+000 до км 3+520 е в отлично състояние; от км 3+520 до км 8+010 – липсва; от км 8+010 до км 9+160 е в отлично състояние. Пътните знаци са в добро състояние, ограничителните системи за пътища – от км 0+000 до км 3+520 са в отлично състояние; от км 3+520 до км 8+010 – в незадоволително състояние (деформирани и с появила се ръжда); от км 8+010 до км 9+160 – в отлично състояние.

4. Път SLS1136/III-205, Белица-Тутракан-Варненци -Шуменци-III-205 с дължина 5.400 км. От км 0+000 до км 2+360 състоянието на пътя е задоволително (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум); от км 2+360 до км 5+560 – отлично (няма видими повреди). Пътят разполага с 2 бр. съоръжения в отлично състояние. Хоризонталната маркировка от км 0+000 до км 2+360 липсва; от км 2+360 до км 5+560 е в отлично състояние. Пътните знаци и ограничителните системи за пътища са в добро състояние/

5. Път SLS1137/III-205,Стефан Караджа-Тутракан-Белица-Бреница с дължина 7.570,км. От км 0+000 до км 2+160 пътят е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум); от км 2+160 до км 5+550 – в отлично състояние (няма видими

повреди); от км 5+550 до км 7+570 – в задоволително състояние. Разполага с 4 бр. съоръжения в добро състояние. Хоризонталната маркировка липсва от км 0+000 до км 2+160; от км 2+160 до км 5+550 е в отлично състояние; от км 5+550 до км 7+570 – липсва. Пътните знаци са в добро състояние, ограничителните системи за пътища – в отлично състояние.

6. Път SLS3020/III-205, Стефан Караджа-Белица-граница общ. Главиница-Тутракан-III-2104 с дължина 0.800 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Няма пътни съоръжения, липсват хоризонтална маркировка и ограничителни системи за пътища. Пътните знаци са в добро състояние.

7. Път SLS3138/III-2104, Търновци-Черногор- Царев дол с дължина 0.700 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Няма пътни съоръжения, липсват хоризонтална маркировка и ограничителни системи за пътища. Пътните знаци са в добро състояние.

8. Път SLS2135/II-21, Тутракан-Богданци-Търновци-Антимово с дължина 3.110 км. От км 0+000 до км 2+700 състоянието на пътя е добро (забелязват се отделни пукнатини и единични повреди, няма коловози); от км 2+700 до км 3+110 – незадоволително (значителна площ от покритието е повредена; наличие на деформации; коловози с дълбочина от 10 до 15 mm; избил битум). Пътят разполага с 2 бр. пътни съоръжения и язовирна стена в добро състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци и ограничителните системи за пътища са в добро състояние.

9. Път SLS1131 /II-21, Тутракан-Търновци/-Пожарево-Дунавец с дължина 9.650 км. От км 0+000 до км 6+100 състоянието на пътя е задоволително (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум); от км 6+100 до км 9+650 – незадоволително (значителна площ от покритието е повредена; наличие на деформации; коловози с дълбочина от 10 до 15 mm; избил битум). Пътят разполага с 29 пътни съоръжения, като от км 0+000 до км 6+100 – 8 бр. съоръжения са в добро състояние, и от км 6+100 до км 9+650 – 21 бр. са в незадоволително състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в добро състояние. Ограничителните системи за пътища от

км 0+000 до км 6+100 са в добро състояние, от км 6+100 до км 9+650 – в незадоволително състояние (деформирани и с появила се ръжда).

10. Уличната мрежа на град Тутракан с дължина 48.282 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 45% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт. Няколко пъти в годината се опреснява хоризонталната маркировка на пешеходните пътеки и на изкуствените неравности. По улиците няма осови и стоп линии поради липса на финансови средства. Пътните знаци са в задоволително състояние, като на места има нужда от подмяна на старите и монтиране на нови поради промяна на обстоятелствата. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

11. Уличната мрежа на с. Цар Самуил с дължина 22.871 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 60% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 40% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм). Няколко пъти в годината се опреснява хоризонталната маркировка на пешеходните пътеки и на изкуствените неравности, по улиците няма осови и стоп линии. Пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

12. Уличната мрежа на с. Нова Черна с дължина 16.640 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 30% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 70% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Няколко пъти в годината се опреснява хоризонталната маркировка на пешеходните пътеки и на изкуствените неравности, по улиците няма осови и стоп линии. Пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

13. Уличната мрежа на с. Сяново с дължина 8.040 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

14. Улична мрежата на с. Старо село с дължина 18.645 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 25% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 75% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Няколко пъти в годината се опреснява хоризонталната маркировка на пешеходните пътеки и на изкуствените неравности, по улиците няма осови и стоп линии. Пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

15. Уличната мрежа на с. Шуменци с дължина 10 км. е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 15% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 85% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

16. Уличната мрежа на с. Варненци с дължина 7.647 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 25% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 75% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

17. Уличната мрежа на с. Белица с дължина 13.445 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 40% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 60% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

18. Уличната мрежа на с. Бреница с дължина 5.629 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 10% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 90% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

19. Уличната мрежа на с. Преславци с дължина 7.510 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 40% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 60% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

20. Уличната мрежа на с. Царев дол с дължина 11.630 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 50% от уличната мрежа е в добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 50% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в

задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

21. Уличната мрежа на с. Търновци с дължина 4.075 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 60% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 40% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

22.Уличната мрежа на с. Антимово с дължина на пътя 6.730 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 30% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 70% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

23.Уличната мрежа на с. Пожарево с дължина 9.933 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 30% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 70% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

24. Уличната мрежа на с. Дунавец с дължина 4.645 км е в задоволително състояние (отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум). Около 10% от уличната мрежа е с добро състояние на настилката след текущ или основен ремонт, останалите 90% са без асфалтобетонова настилка (калдъръм) или с асфалтобетонова настилка в

лошо състояние. Хоризонтална маркировка липсва, пътните знаци са в задоволително състояние. Няма изготвен Генерален план за организация на движението и улиците не са класифицирани по класове.

Железопътен транспорт

На територията на община Тутракан няма изградена железопътна инфраструктура. Най-близките железопътни гари се намират в Русе и Силистра.

Воден транспорт

Местоположението на общината и на нейния административен център – град Тутракан, разположен по поречието на р. Дунав, определя важността на водния транспорт в исторически план. Пристанището на Тутракан е разположено на км. 433 от устието на Дунав. То улеснява комуникациите и определя значимото място, което е заемал и заема Тутракан в своето историческо развитие. Пристанището има локално значение. Разполага с едно корабно място, един понтон, открити складови площи и връзка с националната пътна мрежа, 80 м механизиран кей и 1 кран с товароподемност до 5 тона. Откритата складова площ е 3 500 кв.м. Пристанищният комплекс на практика не работи от 2009 г., като основната причина е липсата на подходяща инфраструктура, за да бъде използвано като товарно. Налична е информация за проблем с достъпността поради преминаването на пътната инфраструктура през жилищни райони на град Тутракан.

Водоснабдителна мрежа

Всички селища в община Тутракан са водоснабдени. Дължината на вътрешните разпределителни водопроводи е 142 717 м., а на външните – магистрални 81 717 м. Доставчик на вода за региона е фирма с общинско участие "ВиК" ООД, същата фирма извършва и поддръжката и ремонта на водостопанската инфраструктура.

Водопроводната и канализационната мрежа са морално и физически остарели. Водопроводната мрежа е строена през 40-те, 50-те, 60-те, 70-те години на миналия век. Голям е процента на азбестоциментовите (АЦ) тръби, които са амортизирани, от където идва и големия брой аварии и загуби на

вода. Много от вододайните кладенци не работят поради силно намаленото потребление на вода. Структурата на водопроводната мрежа съобразно материала на положените тръби е следната: - азбестоциментови тръби - с диаметри 0 60-475, 84,76% - стоманени тръби - с диаметри 0 76-450, 5,98% - ПЕВП и ПВЦ тръби - с диаметри 32-200, 7,68% Техническо състояние на водопроводната мрежа се обуславя от високия дял на азбестоциментовите и стоманените тръби, които са значително амортизирани и определят високите загуби на подаваните водни количества (над 65%). В съответствие с „Изисквания за подготовка на инвестиционни проекти по Приоритетна ОС 1 на ОПОС" е препоръчително да бъде подменена амортизиралата водопроводна мрежа по улиците, по които ще се извършва реконструкция и изграждане на канализационната мрежа. Наложителна е подмяната на остарелите водопроводи за намаляване загубите на вода. Въпреки това водоснабдяването в общината за питейно-битови нужди, както и качеството на водата, са на добро ниво.

Водоснабдяването на град Тутракан се осъществява от кладенци „Раней - 1", „Раней - 2" и „Раней - 3", разположени на алувиалната тераса на р. Дунав, западно от град Тутракан. Това са основните водоизточници за водоснабдяване на град Тутракан и на селата Цар Самуил, Нова Черна, Старо село, Шуменци, Варненци, Белица, Антимово и Търновци. На територията на община Тутракан има изградени няколко микроязовира (по-големи: „Антимово“, „Белица 1 и 2“, „Преславци“, „Боблата“ и др.), водите на които се използват основно за напояване на обширните земеделски земи в региона.

Канализационната мрежа на територията на общината е развита само в град Тутракан. Тя е от смесен тип. Общата ѝ дължина е 35 023 м., в това число колектори – 8 557 м. и събирателна мрежа – 26 466 м. Изпълнена е след 1970 г., като понастоящем са изградени около 47872 m с диаметър от 200mm до 1200mm, основно от бетонови кръгли тръби, като една малка част от мрежата е с яйцевиден профил 600/900mm. Обособени са два главни колектора: Главен колектор I започва от кръстовището на ул.”Исперих” и ул.”Вежен”. Трасето му минава по улиците “Исперих”, Ясен”, “Трансмариска”, “Крайбрежна” и зауства в река Дунав, като в последния си участък пресича територията на “Лодкостроител К” ООД. Колекторът е изграден от бетонови тръби с диаметри ф300 ÷ ф500 и обща дължина 2300m. Главен колектор II започва от кръстовището на ул.”Исперих” и ул.”Вежен.

Трасето му минава по улиците “Исперих”, “Родина”, “Белмекен”, Ана Вентура”, “Ангел Кънчев”, “Вела Пискова”, “Добри Чинтулов”, “Силистра”, “Димитър Благоев”, “Лиляна Димитрова” и “Рибарска”. Зауства в река Дунав. Колекторът е изграден от бетонови тръби с диаметри ф500 ÷ ф600 и обща дължина 3094 м. На главен колектор II има изградени два дъждопреливника. Второстепенната мрежа е изградена в по-голямата си част от кръгли бетонови тръби с диаметри ф200 ÷ ф400. В последните десетина години са изградени нови участъци от канализационната мрежа, предимно от PVC тръби с диаметри от ф200 ÷ ф500 и обща дължина 1600m.

Предвид хидрогеоложките особености на скатния терен на град Тутракан и обособените свлачищни зони (в североизточната част) е изградена дренажна мрежа за отвеждане на подпочвените води с дължина 545 m и диаметър 200 mm, по-голямата част от която се зауства в съществуващата канализационна мрежа. Дренажна система има изградена и в западната част на Тутракан над болницата. Тези дренажни води се отвеждат директно в река Дунав. Заустването на отпадъчните битови и дъждовни води става в река Дунав посредством 8 зауствания.

В останалите населени места от общината няма канализация. Жителите им използват септични ями и попивни кладенци, което от своя страна води до влошаване на качеството на питейната вода. Липсват пречиствателни съоръжения на отпадъчните води, което е причина за неконтролируемото замърсяване на водните басейни на територията на региона.

Като цяло община Тутракан разполага с добри в количествено и качествено отношение водоизточници. Водоснабдени са 100 % от населени места в общината. Те обаче не се използват рационално, поради което има недостиг на вода в част от населените места. Съществуващата водоснабдителна мрежа в града и селата е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция и именно Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества.

Проблем е и факта, че липсват пречиствателни съоръжения за отпадъчните води, което е причина за безконтролното изпускане на замърсени води в реката и причинява замърсявания на околната среда.

В момента община Тутракан реализира проект за изграждане на градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ) и довършване на

градската канализационна мрежа. Проектът е на обща стойност 32,3 млн. лв. и се реализира по процедура „Изпълнение на ранни ВиК проекти - компонент 2“ към ОП „Околна среда“ 2014-2020. В рамките на проекта се предвиждат за изпълнение следните дейности:

- Инженеринг на ГПСОВ и външна инфраструктура до ГПСОВ, в т.ч. изготвяне на инвестиционен проект в работна фаза, строителство, доставка и монтаж на машини и съоръжения, обучение на персонала;
- Инженеринг за доизграждане и реконструкция на канализационна и водопроводна мрежа и довеждащи колектори до ГПСОВ (тласкатели и гравитачен довеждащ колектор IIа), в т.ч. изготвяне на инвестиционен проект в работна фаза и актуализация на работен проект за доизграждане и реконструкция на канализационната и водопроводната мрежа, строителство и реконструкция, упражняване на авторски надзор по време на строителството
- Инженеринг на Укрепителни мероприятия на площадка ГПСОВ и Довеждащ колектор IIа и Контролно–измервателна система, в т.ч.изготвяне на инвестиционен проект в работна фаза,строителство,упражняване на авторски надзор
- Реконструкция на съществуващ дъждопреливен канал от отворен тип.

С доизграждане на канализационната мрежа в града ще се осигури 100% свързаност на населението към канализацията, което ще повиши качеството на ВиК услугите. Допълнително над 10 000 жители ще получат достъп до подобрено пречистване на отпадъчните води. С изграждането на новата ГПСОВ ще се осигури събирането, отвеждането и пречистването на отпадъчни води от територията на града преди заустването им в река Дунав.

Телекомуникационна и съобщителна мрежа

На територията на община Тутракан оперират мобилните оператори „А1 България“ ЕАД, „Теленор България“ ЕАД и „Виваком“ („Българска телекомуникационна компания“ ЕАД). Отдалечеността на някои от населените места в общината и разположението им практически на северната граница на страната обуславят някои проблеми в покритието, осигурено от

мобилните оператори. Изцяло липсва мобилно покритие в с. Дунавец и с. Пожарево; частично липсва покритие в с. Сяново и с. Царев дол. На територията на общината работят доставчиците на цифрова телевизия и интернет „Булсатком инвестмънт лимитид“ ООД, „Делта” ООД, NetWorx.

Енергийна мрежа (вкл. ВЕИ и енергийна ефективност)

Всички населени места на територията на община Тутракан са електрифицирани, като във всяко от тях има изграден трафопост. Мрежата с ниско напрежение е предимно въздушна. На територията на община Тутракан е разположена подстанция „Тутракан” с 2 бр. трансформатора 110/20кV. Закритата разпределителна уредба на подстанцията разполага с 32 изводни килии, 23 от които са действащи, а 9 празни. Подстанция „Тутракан” е собственост и се обслужва от ЕППР-район Силистра. Състоянието на електроразпределителната мрежа е добро. Редовно се провеждат мероприятия, свързани с профилактика и подготовка за зимните периоди, обходи на електропроводите и върхови ревизии на въздушните и кабелните линии. В периода 2003/2009г. в Община Тутракан е извършена модернизация на системата на уличното осветление във всички населени места чрез цялостна реконструкция и подмяна на съществуващите лампи с нови.

На територията на общината няма действащи обекти за генериране на енергия от възобновяеми източници. Община Тутракан от своя страна е разработила и приела Общинска програма по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, както и Програма за енергийна ефективност на община Тутракан и План за действие към нея за периода 2020-2030. В посочените стратегически документи общината е определила ясни цели и е посочила изчерпателно конкретни мерки и възможности за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от ВЕИ. Целите и мерките, изложени в Програмата по чл. 10 от ЗЕВИ, включват:

- Използване на енергия от възобновяеми източници и мерки за енергийна ефективност при реализация на проекти за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост – държавна и общинска;

- Стимулиране изграждането на енергийни обекти за производство на енергия от ВЕИ върху покривните конструкции на сгради – общинска собственост и/или такива със смесен режим на собственост;
- Реконструкция и модернизация на системата за улично осветление с използване на енергия от възобновяеми източници, като алтернатива на съществуващото улично осветление на територията на общината; модернизиране на системата за дистанционно рудоуправление на осветлението;
- Увеличаване на търговските възможности на общината чрез нови производства на енергия от ВЕИ и развитие на публично-частното партньорство в областта на предоставяне на енергоефективни услуги;
- Използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на парково, декоративно и фасадно осветление на територията на общината;
- Стимулиране на частни инвеститори за производство на енергия чрез използване на биомаса от горското и селското стопанство.

В края на 2020 г. общината е приела и Краткосрочна общинска програма по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, в която са посочени конкретните действия, които предстои да бъдат реализирани на територията на общината във връзка с енергийната ефективност и използването на енергия от ВЕИ:

- Изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от ВИ или на инсталации за производство на био горива в транспорта и на течни горива от биомаса върху пустеещи земи, публична общинска и частна общинска собственост и подходящи мерки за оползотворяването на тези земи (оборски тор и течните горива от биомаса) и подходящи мерки за оползотворяването им;
- Изграждане на модулни инсталации за флашпиролиза и производство на биоойл, биочар и утилизация на невтечняемите газове за три-генерация върху общински терени в прилежащите села от община Тутракан. Полученият от процеса на флашпиролиза продукт биоойл се складира в танкове за последващ транспорт до инсталацията за

високотемпературна газификация, намираща се на територията на депото за отпадъци, собственост на община Тутракан;

- Отглеждане на растителни видове, от които се произвеждат суровините, както и за оползотворяване на остатъци и отпадъци от тях, за производство на био горива и на течни горива от биомаса върху пустеещи земи са подходящи мерки за оползотворяването им. Заснемане на площите, подходящи за залесяване с бързо растящи видове. Това е перспектива за увеличаване производството на второ поколение горива (бензин, дизел и керосин), производството на електроенергия и утилизация на отпадната термална енергия под формата на топлина и студ. Предвижда се синергийно използване на биочар за регенериране на повредени почви;
- Изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от ВИ върху покривните конструкции на сгради общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост – държавна и общинска;
- Приемане на Общинска краткосрочна програма за насърчаване използването на ВЕИ;
- Облекчени процедури за внедряване и съкратени срокове за въвеждане в експлоатация;
- Инсталиране на модулни системи за производство на биоойл в прилежащите села от Общината. Утилизация на термалната енергия, генерирана от системите за производство на биоойл през оранжерийно производство на плодове, зеленчуци и/или цветя. Използване на биочар продукт за лечение на изтощени почви и увеличаване плодородието на по-слаби терени. Създаване на дистрибуторска мрежа за доставка по домовете на био горива, захранващи битови микро централи;
- Избор на подходящи терени в села, от състава на Община Тутракан за монтаж на модулни станции за преработка на биомаса до получаване на биоойл и биочар; оранжерийни комплекси и хладилни складове за съхранение на произведената в оранжериите селскостопанска продукция, монтаж на абсорбционни чилъри за производство на ледена вода за захранване през летните месеци на хладилните складове със студ. Направа на ПУП, ПРЗ и ТП с разрешителни за строителство на бъдещата инвестиция;

- Определяне на общински или частни терени за построяване на малки, локални, тригенерационни централи за производство на електроенергия, топлина и студ, в агломерационните райони на град Тутракан и селата;
- Медийна кампания за представяне на бъдещите инвестиции в град Тутракан и прилежащите села за купуване на пилотни микроинсталации и монтирането им върху превозно средство на презентационна платформа. Обиколка по селата и представяне пред населението на възможностите на технологиите монтирани върху презентационната форма;

Община Тутракан разполага с отлични ресурси (вкл. административни) и възможности за производство на енергия от ВЕИ. Реализацията на този потенциал зависи от съвместните действия на повече органи и институции, вкл. изисква интерес и готовност за инвестиция от страна на частния сектор.

5. Екологично състояние и рискове

Защитени територии и биоразнообразие

На територията на Община Тутракан се намират следните защитени местности и зони:

- Калимок – Бръшлен, защитена местност с площ 5 952,34 ха и защитена зона по директивата за местообитанията с площ 7 550,18 ха; намира се на територията на община Сливо поле и община Тутракан, за община Тутракан обхваща райони от град Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село, с. Цар Самуил.
- Остров Пожарево, защитена местност с площ 71,0 ха и защитена зона по директивата за птиците с площ 975,79 ха; обхваща райони от с. Дунавец, с. Пожарево.
- Боблата, защитена зона по директивата за местообитанията с площ 3 216,87 ха; намира се в районите на град Тутракан, с. Старо село, с. Шуменци;

- Комплекс Калимок, защитена зона по директивата за птиците с площ 9 429,22 ха; ЗЗ по директивата за птиците; намира се на територията на община Сливо поле и община Тутракан, за община Тутракан обхваща райони от град Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село, с. Цар Самуил.
- Лудогорие, защитена зона по директивата за птиците с площ 91 389,06 ха; заема територии от общините Завет, Исперих, Кубрат, Разград, Самуил, Ветово, Русе, Сливо поле, Алфатар, Главиница, Дулово, Силистра, Ситово и община Тутракан, като за община Тутракан обхваща с. Белица, с. Преславци.
- Остров Пожарево – Гарван, защитена зона по директивата за местообитанията с площ 6 304,92 ха; заема територии от общините Главиница, Ситово и Тутракан, за община Тутракан обхваща районите на град Тутракан, с. Дунавец, с. Пожарево.
- Лудогорие – Боблата, защитена зона по директивата за местообитанията с площ 4 838,03 ха; заема територии от общините Завет, Кубрат, Главиница и Тутракан, за община Тутракан обхваща с. Белица, с. Брениця, с. Варненци, с. Старо село, с. Сяново, с. Шуменци.

В Защитена зона Лудогорие – Боблата, в близост до град Тутракан, се намира уникална гора от Сребролистна липа. Едно от находищата на пролетната циклама в областта, разположено в горски масив в землището на с. Брениця, община Тутракан, е предложено от Дирекцията на Природен парк „Русенски Лом” за обявяване за защитена местност.

В района на с. Нова Черна функционира Биологична експериментална база „Калимок“ към Института по зоология. Създадена е през 1992 г. в местността на бившето село Калимок. В близост се намира защитената местност Калимок-Бръшлен. Основната дейност на базата е свързана с опознаване и опазване на българската орнитофауна. Това включва изследвания и мониторинг на птиците и техните миграции, както и опазване на застрашените от изчезване видове. Работи се върху възстановяването на популациите на редки за България птици като червен ангъч, голяма дропла и др. Червеният ангъч е тясно свързан с база Калимок. Още от самото ѝ

създаване в нея започват действия по възстановяване на някога многобройните популации на птицата в Добруджа. В базата видът се отглежда изкуствено, а чрез интродукция е създадена и нова дива популация в Хасковско. В базата се извършва и опръстеняване на птици като част от дейността на Българската орнитологическа централа.

На територията на община Тутракан се намира едно вековно дърво, обявено за защитено съгласно Регистъра на вековните дървета в България – Летен дъб (1320) обикновен (летен) дъб (Quercus robur). Намира се в с. Белица.

Състояние на въздуха

На територията на община Тутракан няма големи промишлени замърсители и качеството на въздуха е добро, особено през летния сезон. Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух са транспортните средства и отоплителните инсталации. Последните са основен източник на замърсяване на въздуха през отоплителния сезон. Нискокачествените горива (въглища, брикети и дърва) се използват широко за битово отопление в къщите и апартаментите. Употребяваните печки не са с контролирано горене и емисиите на неголяма височина в по-гъсто населените райони могат да причинят силно замърсяване на въздуха, особено в периодите на тихо време (слаб вятър) и температурна инверсия. Като цяло обаче климатичните условия на територията на общината не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

Преобладаващата част от сградния фонд на територията на общината отговаря на остарели норми и е с ниска енергийна ефективност, което допълнително влошава качеството на въздуха. В периода 2016-2019 са изпълнени цялостно проекти за енергийно обновяване на 6 броя многофамилни жилищни сгради: блок Чайка 1, блок Чайка 2, жилищна сграда на ул. „Гео Милев“ №35, жилищна сграда на ул. „Вела Пискова“ №3а, блок Възход 3 и блок Възход 4 в град Тутракан. Енергийно обновяване е извършено и на общински сгради – Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ в град Тутракан, ЦДГ „Патиланчо“ и Общински център за извънучилищни дейности“, като всички дейности са извършени по мярка „Енергийна ефективност в периферните райони“ от ОП „Региони в

растеж“ 2014–2020. Постигнатите спестявания на горива е енергии са близо 680MWh/годишно и спестените въглеродни емисии са над 470 тона/годишно.

Състояние на почвите и водите

Географските и икономогеографските фактори са благоприятствали за запазването на чиста околна среда в община Тутракан. На територията на общината няма големи промишлени предприятия, които да замърсяват почвата, въздуха и водите. Качеството на питейните води е задоволително, повърхностните води отговарят на нормите за съответната категория.

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в района произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода, което налага реконструкция и/или подмяна на водопроводните мрежи. Източник на замърсяване на повърхностните и подпочвени води е и използването на торове и препарати за растителна защита в земеделието.

Управление на отпадъците

В 100% от населените места в община Тутракан е организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Битовите отпадъци се депонират на регионалното депо в град Русе. Има необходимост от осигуряване на допълнителни контейнери за смесени битови отпадъци с цел оптимизиране на отстоянията им до имотите, обитавани от отделните домакинства, и задоволяване в пълна степен нуждите на населението от предлаганите услуги. Приходите от такса “Битови отпадъци” обаче са ниски и не покриват разходите по услугите, свързани с битовите отпадъци.

В град Тутракан има и система за разделно събиране с три цветни контейнери (жълти,,сини и зелени).

На територията на общината има нерегламентирани сметища. Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те могат да се

превърнат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението.

Шум

На територията на община Тутракан не работят промишлени предприятия, чиято дейност пряко застрашава здравето на хората поради шумово натоварване. Освен промишлените предприятия основен източник на шум в населените места е транспортът. Град Тутракан не попада в обхвата на законовото изискване за разработване на шумова карта; основното натоварване от шум се наблюдава по протежение на пътнотранспортните артерии, поради което е необходимо предприемането на мерки за развитие на зелената система в общината с цел намаляване на последствията от шумово замърсяване.

6. Анализ на културно-историческото наследство

Община Тутракан има богата културна история. Местоположението ѝ по поречието на Дунав обуславя ранното заселване на територията на общината, за което има сведения още от античността. Впоследствие тази близост до Дунав предопределя и множеството влияния и въздействия на различни етноси и култури – тенденция, продължила до Възраждането и след него.

Исторически и културни обекти на територията на общината

На територията на община Тутракан се намират следните археологически и архитектурни паметници:

- **Археологически резерват „Трансмариска“** – недвижима културна ценност от национално значение, деклариран като такъв през 1968 г. Античната римска крепост Трансмариска е построена между 294-298 година. Началото на системните археологически проучвания на античният кастел, намиращ се на територията на съвременния град Тутракан, е поставено през 1989 г. До днес са разкрити участъци от северната и южната крепостна стена на римското укрепление с общо

5 кули. Проучени са бойна площадка, една потерна и северната порта на Трансмариска. Общата територия на кастела е 65 хил. кв. м, обиколката на крепостите стени е около хиляда метра. Реставрирана, консервирана и частично експонирана е кула №1, като при техниката на реставрация са спазени античните строителни традиции.

“Северна крепостна стена” на късноримска крепост Трансмариска. Обектът е разположен в централната част на града и е синхронен по време на изграждане и по отношение на своите културно исторически характеристики с обект “Южна крепостна стена”.

“Южна крепостна стена” на късноримска крепост Трансмариска. Обектът е част от укрепителната система на античната крепост, построена е между 294 и 298/299г. под личния надзор и контрол на римския император Диоклециан, който неколкократно посещава крепостта. Трансмариска е “президий”, т.е. резидира командващия на втората част от XI Клавдиев легион, включваща от VI до X кохорта на същия легион. Същият командващ контролира и територията по брега на Дунава от с. Ряхово, Русенско до с. Долно Ряхово, Силистренско. Крепостта е нападана многократно от варварски племена. Тежки поражения и разрушения претърпява в следните години :308, 376, 423 и в средата на VI век. След нападенията отново е възстановявана и реконструирана с изменения в първоначалния план. Обектът първоначално има в източната си част ветрилообразна кула, която е и ъгловата кула на кастела. От север в западната част на обекта е конструктивно изграден към куртината контрафорс. В началото на IV в. контрафорсът е разрушен и пред южното лице на стената също в западната част на обекта е построена подковообразна кула, долепена без конструктивна връзка към куртината. Едновременно от челото на кулата в западна посока е изградена протойхизма /допълнителна крепостна стена, разположена пред главната крепостна стена/, свързваща вероятно посочената кула с друга западно от нея. Разрушаването на посочените елементи е синхронно с цялостната гибел на античната Трансмариска.

Кастелът спира да функционира в началото на VII в. По-късно, през XII в. северозападната част на римската крепост е преизползвана за изграждане на средновековното укрепление на Тутракан.
През 2014 г. Трансмариска спечели приза в категория „Атракции" в надпреварата Чудесата на България, организирана от в. „Стандарт".

- **Храм "Св. Николай", град Тутракан** – архитектурен паметник, построен през 1861–1865 г. Главен майстор за изграждането на храма е уста Генчо от Трявна. За изграждането му Тутраканската възрожденска община и първенците на града набират средства от доброволни дарения на гражданите. Храм „Св. Николай" се различава коренно от църквите на другите крайдунавски градове. Разликата се състои главно в различното третиране на вътрешното пространство. Докато другите са с ясно очертан план – еднокорабни или трикорабни църкви, то при храма „Св. Николай" проличава тенденция за създаване равнораменен гръцки кръст по един твърде компромисен начин. Голямата абсида се издига във височина почти на височината на наоса, поради което нейното пространство прелива в централното църковно пространство. Вътрешното оформяне на тутраканската църква със стенописи е дело на Захари Цанюв и неговия син Стефан (Цаню) – ярки представители на тревненската живописна школа. Тук те са оставили надписите си: „1864 Ръка Захарин и син его Стефан VV Травна". Освещаването на църквата се извършва на 14 юли 1865 г. с два патрона – „Св. Св. Кирил и Методий" и „Св. Никола", като покровител на рибарите. След 1913 г., когато Южна Добруджа е заграбена от Румъния, църквата има за патрон само „Св. Никола". В нея е отслужена първата панихида на загиналите в битката за Тутраканската крепост през 1916 година, както и първия молебен за свободата на Добруджа през 1940 година.
Храмът „Св. Николай" е забележителен своята оригинална архитектура и богата живопис и представлява най-големия архитектурен паметник в града от епохата на Възраждането.

- **Архитектурен ансамбъл "Рибарска махала"** – единственото естествено обособило се рибарско селище по поречието на река

Дунав от епохата на Възраждането и архитектурен паметник, запазен с висока степен на автентичност. Къщите в Рибарската махала са два типа. Едните са построени върху каменни основи – маза, която е дълбока 1,5 – 2 метра. Този вид сгради имали само 2-3 стаи. Вторият тип къщи се характеризират с хоризонтално редените греди. За всички рибарски къщи е характерна липсата на двор – рибарите и семействата им не се занимавали със земеделие.

48 от рибарските къщи в ансамбъла са регистрирани като културна ценност с местно значение. В началото на 90-те години на XX век по проект на Националния институт за паметниците на културата са реставрирани две от къщите, които днес приемат гости и се стопанисват от Историческия музей. През 2011 г. Община Тутракан по проект на Оперативна програма „Регионално развитие“ възстановява част от културно-историческото наследство в махалата. В рамките на проекта са възстановени в автентичния им вид пет къщи от Рибарска махала: къща на ул. "Рибарска" № 33, уредена е експозиция на лодки и история на лодкостроенето; къща на ул."Рибарска" № 35, уредена е експозиция на различни видове речни рибарски мрежи; къща на ул. "Рибарска" № 37, в която се експонира производството на традиционните за региона спиртни напитки - червено и бяло вино, на кайсиева, гроздова и плодова ракия, както и експозиция от произведени в различни години в региона спиртни напитки; къща на ул. "Рибарска" № 39, в която са изложени фотокартички, диплянки, книги и характерни за региона сувенири; къщата изпълнява ролята на своеобразен посетителски център; къща на ул. "Рибарска" № 45, изградена е етнографска експозиция (оригинални сечива, инструменти и други експонати, свързани със стопанската дейност, занаятите и домакинството).

Днес обектите се посещават от туристи, граждани и гости на Тутракан. Комплексът е едно изключително място за разходка и отдих. съхранило духа и традициите на стария Тутракан.

- По улиците „Трансмариска” и „Крайбрежна” в град Тутракан се намира цял комплекс от сгради – **архитектурни паметници** от края на XIX и началото на XX век.

- **Обреден дом в град Тутракан** – сградата на старата тутраканска прогимназия, адаптирана днес за обреден дом и художествена галерия, е построена през 1897 г. и се отличава с красива архитектура и оригинални стенописи и витражи.

- **Мемориал "Военна гробница – 1916 г."** – най-голямото военно гробище от войните за национално обединение, където почиват костите на 8000 войници – българи, румънци, немци и турци, участвали в сраженията за Тутраканската крепост през 1916 г. Мемориалът се намира на 10 км от град Тутракан, в близост до с. Шуменци, и има площ 24 дка. В централната част на мемориалния комплекс се намира паметник – обелиск, на който на български, румънски, немски и турски пише: "Чест и слава на тия, които са знаели да мрат геройски за тяхното отечество".
- Мемориалът е посещаван ежедневно от граждани и от близки и потомци на загиналите, да се поклонят и да поднесат венци цветя в памет на загиналите герои за Тутракан и Добруджа. Ежегодно, в първата неделя на месец септември, се провеждат възпоминателни тържества и панихиди, на които са поканени видни български държавни лица, румънския, турския и немския посланик в България.

- **Манастир „Света Марина" –** разположен е в местността „Пасканлъка" при с. Сяново, Тутраканско. Според археологическата карта на община Тутракан, манастирът е построен на мястото на раннохристиянско селище. Според преданието около селището е имало два или три манастира, които са опожарени през периода на османско владичество. Всяка година на храмовия празник (17 юли) в манастира се стичат множество богомолци от цялата страна за да се докоснат до водата от извора. На този ден се освещава и водата в аязмото, защото според поверието тя е лековита. Местните жители вярват, че е лековита и възвръща зрението, както на хора, така и на животни.

- **Тюрбето на Сабри Хюсеин (Софта Баба) в град Тутракан –** тюрбето е частна собственост, принадлежаща на наследниците на Сабри Хюсеин, обект на посещение от вярващи и туристи. Сабри Хюсеин е накшбендски шейх, живял вероятно от края на XVIII до средата на XIX в. В Тутракан се заселва в южната част на града; смята се , че е погребан в двора на неговата къща. След смъртта му е обявен за евлия (светец), защото още приживе се установило, че притежавал сила да изпълнява всякакви желания и главно да помага на болни, както и на бездетни жени. Тюрбето е построено вероятно около средата на XIX в. и е една от емблематичните сгради в града. Построено е върху терасовиден и неустойчив терен, то представлява осмоъгълно пространство с полусферично куполно покритие. В зенита на купола е закачен дървен полилей, който има формата на пентаграм, вграден в обръч. Гробът на Сабри Хюсеин се намира в средата на помещението и е разположен по оста на североизток/югозапад. Надземната му част представлява сравнително висока дървена могила, която е покрита със зелено платно. Върху него са поставени няколко везани кърпи и малоформатни фабрични ковьори, дадени от посетители като адак (оброк). До средата на XX в. накшбендите, бекташи, казълбаши от града и района са посещавали тюрбето и семахането всяка седмица в неделя вечер. Тогава те първо са палели свещи при гроба на Софта баба. Широко разпространено е вярването в града и района, че Софта баба притежава сила, с която може да помага предимно на болни и това става повод за посещаване на тюрбето както от турци сунити, така и от българи християни.

- **Али Баба Теке** – намира се в с. Варненци. Манастирът е основан през XVII в. и е едно от най-старите култови средища, посветено в служба на Али. В двора на манастира се намира култова сграда, в която са погребани четирима от ръководителите на манастира през различните епохи. Ръководителя на манастира според обичая се нарича “баба”, което ще рече духовен баща. През 70-те години на XX век, изпълнявайки поръченията на БКП за унищожаване на

религиите, сградите в манастира са съборени, оставена е само тази, в която са погребани четирима духовни водачи на алианите.

Паметници. На територията на община Тутракан се намират следните паметници:

- Бюст-паметник на Васил Левски. Издигнат е през 1968 г. пред сградата на община Тутракан. Скулптор на паметника е Васил Радославов. Ежегодно на 19 февруари и 18 юли се провеждат възпоминателни тържества в памет на Апостола.
- Паметник на Васил Левски – намира се в кв. „Васил Левски", град Тутракан, в близост до Начално училище „Васил Левски" (днес закрито). Скулптор е Здравко Милушев. Паметникът е открит през 1984 г. Ежегодно на 19 февруари граждани и ученици от СУ „Христо Ботев" отдават почит към паметта и делото на Апостола.
- Паметник на жертвите от румънската окупация. Открит е на 6 септември 2006 година в Тутракан в памет на жертвите от периода на румънската окупация. Автор на паметника е художникът Аурел Стоянов, преподавател в СУ „Йордан Йовков". Паметникът е открит от тогавашния кмет на община Тутракан – инж. Георги Георгиев, и от проф. д-р на ист.н. Георги Марков – председател на Национален инициативен комитет „90 години Тутраканска епопея".
- Катер – град Тутракан. Паметникът е открит на 4 септември 1984 г. като „символ на българо-съветската дружба" и е издигнат в памет на събитията, разиграли се в Тутракан в началото на септември 1944 г. За да се увековечат исторически събития, в навечерието на 35-та годишнина от 9 септември 1944 г. ръководството на Градския комитет на БКП – Тутракан взема решение да постави като паметник оригиналния съветски бронекатер с бордови номер „214", който през 1944 г. акостира на пристанище Тутракан. В Тутракан катерът е издигнат на 6-метров бетонен постамент, построен ударно, само за 24 часа. Върху него е закрепена възпоменателна плоча. За да е пълно внушението, че катерът е оригиналният, на носовата му част е изписан номер „214", като този, с който акостират съветските части. Плавателният съд е с дължина 18,7 м и широчина – 3,4 м.

- Паметник на загиналите във войните – град Тутракан. Целта на паметника е да увековечава имената на героите, загинали във войните за освобождение и обединение на България от бившата Тутраканска околия. Намира се в парк „Христо Ботев". Монументът представлява композиция от 6 стели с изписани имена на загиналите във войните за национално обединение от Тутраканския край – от днешните общини Тутракан и Главиница В средата има скулптурна фигура на майката–Родина с лавров венец и меч. Проектант на паметникът е арх. Борислав Абаджиев, изпълнител Аурел Стоянов. Открит е на 21 септември 1995г.
- Барелефна плоча на Пенка Цанева–Бленика. Поставена е на родната й къща по повод 90-годишнината от рождението на поетесата през 1989г.
- Бюст-паметник на Таньо Стоянов–Войводата. Открит по повод 100-годишнината от Априлското въстание през 1976 г. Пред паметника се открива Националния поход „По стъпките на четата на Таньо Войвода".
- Бюст-паметник на ген. Пантелей Киселов. Паметникът увековечава паметта на генерал Пантелей Киселов, командващ ударната групировка на 3-та българска армия срещу Тутраканската крепост, с което влиза в историята като „Героят на Тутракан". Паметникът е разположен в алеята пред Обредния дом и е издигнат с финансовата помощ на внука на ген. Киселов, инж. Пантелей Киселов. Бюстът е излят от бронз, поставен върху монолитен блок от врачански варовик. Проектант и изпълнител на паметника е проф. Величко Минеков. Бюстът е открит на 21 септември 1997 г.
- Бюст-паметник на Христо Ботев, град Тутракан. Намира се в парк „Христо Ботев" и е дело на скулптора Борис Хинев. Открит е на 16.02.1969 г. по повод 20-годишнината от основаването на местното ТКЗС, носещо името на поета и революционера.
- Барелеф и бюст-паметник на Суворов. Поставени са на мястото на старата паметна плоча на площад „Суворов" в близост до Исторически музей – град Тутракан. Автор е скулпторът Венко Тонев. Постаментът изобразява седнал върху барабан Суворов да пише донесение до главнокомандващия ген. Румянцев „Ваше превъзходителство, Туртукай Взят! Слава Богу, Слава Вам!" Тези думи, многократно

преповтаряни от войниците, по-късно легендата препраща към самата императрица Екатерина II: „Слава Богу, Слава Вам, Туртукай взят и я там!”. Тези думи са поставени и на медна плоча на постамента. На 3 септември 2005 година тържествено се открива бюст-паметник на Суворов. Скулптор е Алексей Кобилинец. Той е дарен на тутраканци от жителите на Фрунзенски район на Санкт-Петербург. Паметникът е осветен от Русенския митрополит Неофит, дн. Български патриарх.

- Бюст–паметник на Панайот Хитов, град Тутракан. Намира се в Дунавския парк. Тържествено открит на 1 юни 1971 г., изработен от скулптора Димитър Белев.
- Паметник на Тъжащата майка, с. Старо село. Намира се централния площад на селото и е издигнат, за да увековечи паметта на загиналите староселци на 6 юли 1926 г., и на загиналите във Втората световна война. Открит на 3 юли 1976 г.
- Паметник на отвлечените, загинали и репресирани староселци по време на румънската окупация. Открит на 6 юли 2020 г. в центъра на Старо село, в близост до паметника на Тъжащата майка. На трите стели са изписани имената на 133 мъченици на Старо село.
- Паметна плоча при с. Пожарево с надпис “Тук са стъпили на родна земя четите на Панайот Хитов - 29.IV.1867 г.” Открита е по повод 100-годишнината от Априлското въстание през 1976 г.
- Паметник на Панайот Хитов, с. Дунавец. Паметник – обелиск, издигнат през 1957 г. През 50-те и 60-те години на XX век в близост до него има издигната сцена и се провеждат ежегодните тържества по повод 2 юни – Ден на Ботев и загиналите за свободата и независимостта на България.
- Бюст-паметник на Николай Хайтов, град Тутракан. Намира се в парковото пространство в близост до СУ „Христо Ботев”. Открит е на 22 декември 2015 г. от кмета на община Тутракан д-р Димитър Стефанов и от Здравец Хайтов. Бюстът е дело на сина на писателя Александър Хайтов, а проектът за оформление на терена около паметника е на другия му син – Здравец Хайтов.
- Паметник на загиналите във войните, с. Белица – намира се в центъра на селото и представлява паметни плочи с изписани имената на загиналите беличани във войните. Открит е на 9.11.2016 г. от кмета на

селото Костадин Манев и от кмета на Община Тутракан д-р Димитър Стефанов. Автор на паметника е известният майстор и бивш баскетболист национал Валери Марков от Силистра. Панихида за загиналите отслужват отците Илия Тонков от Тутракан и Йордан Николов от Русенска епархия.

- Паметник на загиналите във войните, с. Шуменци. На стелите са изписани имената на 25 войници от селото, загинали през Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втората световна война. Паметникът е открит на 1 септември 2018 г.
- Паметник на загиналите във войните, с. Варненци. На стелите са изписани имената на 20 войници от селото, загинали през Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втората световна война. Паметникът е открит на 1 септември 2018 г.

Културни институции

На територията на община Тутракан се намират следните културни институции:

- Исторически музей – град Тутракан. Сградата, в която от 1993 г. се помещава Историческия музей, е известна като “Теодоровата къща”. Построена е през 1898 г. по модел на подобна сграда във Виена от края на XIX в. Експозицията на Историческия музей – град Тутракан включва ценни предмети от фондовете Археология, Възраждане, Нова история, Етнография. Изложени са находки от V хилядолетие пр.н.е., тракийска керамика, експонати от времето на античната крепост „Трансмариска”, от времето на Първото и Второто българско царство, от периода на османското владичество и националноосвободителните борби, документи и материали от времето след Освобождението през 1878 г. и до 1940 г. В иконната зала се намират оригинални икони и старопечатни книги от втората половина на XIX в. Музеят разполага и с етнографска експозиция, която отразява основните поминъци и бит на населението в Тутраканския край.
- Етнографски музей “Дунавски риболов и лодкостроене”- единственият специализиран музей на такава тематика по цялото

поречие на река Дунав. В него са съхранени над 1500 уреди и пособия, използвани от риболовците от древни времена до днес. Експозицията представя уреди, пособия и принадлежности за риболов по Дунав и прилежащите й блата от най-древни времена до днес. Посетителят може да види рибарски мрежи, начина им на употреба и как се риболуват различни видове риба от миналото до нашето съвремие.

- Народно читалище „Н. Й. Вапцаров – 1873”, град Тутракан. В читалището функционират танцовите състави „Дунавска младост” и „Детелини”, театрален състав „Борис Илиев”, вокални групи „Северина”, „Росна китка”, „Шлагери”, „Синхрон”, дамско вокално трио „Триада”. Библиотеката на читалището работи по програма „Глобални библиотеки”.
- Народно читалище „Стефан Караджа – 1940“, с. Шуменци. В читалището функционират група за автентичен фолклор, женски народен хор, фолклорна вокална група, група за стари градски песни и шлагери. Библиотеката на читалището работи по програма „Глобални библиотеки”.
- Народно читалище „Васил Йорданов – 1942”, с. Нова Черна. В читалището функционират библиотека, самодейни състави, театрален състав, група по художествено слово, естрадно-сатиричен състав, фолклорен състав „Черненци”.
- Народно читалище „Възраждане – 1940”, с. Старо село. В читалището функционират библиотека, ансамбъл за автентичен фолклор „Староселци”, женска вокална група, група за стари градски песни, два детски танцови състава, оркестър и младежки оркестър, детска музикална група „Веселите гласчета”, детска група за песни и стихове „Слънчеви усмивки”.
- Народно читалище „Христо Ботев – 1942”, с. Белица. В читалището функционират самодейни състави и фолклорни групи. Библиотеката на читалището работи по програма „Глобални библиотеки”.
- Народно читалище „Светлина – 1941”, с. Преславци. В читалището функционират библиотека, групи за автентичен фолклор, клуб „Млад рецитатор”.

- Народно читалище „Искра – 1928”, с. Цар Самуил. В читалището функционират женска фолклорна група „Искри”, група за турски фолклор „Айдолду”, танцов състав „Искрици”. Библиотеката на читалището работи по програма „Глобални библиотеки”.
- Народно читалище „Светлина – 1904”, с. Варненци. В читалището функционират библиотека и самодейни читалищни състави.
- Народно читалище „Нов живот – 1942”, с. Търновци. В читалището функционират библиотека и фолклорни състави.
- Народно читалище “Васил Левски – 1941”, с. Царев дол. В читалището функционират библиотека и самодейни читалищни състави.

7. Връзка на общината със съседните територии

Като община от селски тип, Тутракан намира общи предизвикателства и възможности със съседните общини със сходни характеристики. През годините по-тясна административна връзка е изградена с община Сливо поле, обл. Русе. Община Сливо поле е в най-североизточната част на областта, по поречието на р. Дунав, и граничи с община Тутракан от запад. Разстоянието между град Тутракан и град Сливо поле е 38,5 км по шосе.

По смисъла на Стратегията за водено от общностите местно развитие и двете общини са тип селски общини и са обединена в обща местна инициативна група – МИГ Тутракан – Сливо поле. Местната инициативна група е със седалище в град Тутракан и е основен мост между двете общини в социално, икономическо и административно отношение. МИГ реализира множество проекти, обединяващи териториите на двете общини, като допринася за реализиране на местните нужди и инициативите на местните хора.

В хода на разработване на ПИР бе проучено и мнението на местното население от двете общини, като предложените за изпълнение съвместни дейности включват най-вече общи мерки за развитие на туризма (вкл. еко,

спортен и културен туризъм); общи културни мероприятия; създаване на фериботна връзка с Румъния; съвместни проекти за подобряване на спортната инфраструктура (закрит плувен басейн и фитнес зала, които да се ползват от жителите на двете общини); обмяна на добри практики.

В тази връзка общините Тутракан и Сливо Поле имат намерение да кандидатстват със съвместни проекти по приложимите мерки от новия програмен период 2021–2027, например по Оперативна програма „Развитие на регионите“ 2021–2027 (все още в проект), която включва специфична цел за насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността. Изборът на конкретни мерки подлежи на допълнително изясняване, тъй като към момента на изготвяне на ПИР липсва детайлна информация за конкретните схеми и процедури по Оперативните програми на ЕС в България за периода 2021–2027 година. В хода на разработване на ПИРО бяха съгласувани следните общи цели и съответно – евентуални общи проекти, което следва да залегнат като приоритети и действия в интегрираното планиране на общинското развитие:

1. Транспортна инфраструктура. Реконструкция/ремонт на общински пътища RSE 1175 /II - 21, Сливо поле - Тутракан/ - Граница общ. (Сливо поле - Тутракан) - Цар Самуил – 650 м; RSE 2170/ III - 2102, Борисово - Юпер / Черешово - Граница общ.(Сливо поле - Кубрат) - Сеслав - / II - 23 / - 2,8 км.

2. Туризъм. И двете общини могат съвместно да развият туристически си потенциал, обусловен от чистата природа и близостта до река Дунав, чрез съвместни проекти за селски туризъм.

3. Изграждане на спортна инфраструктура. Общините могат да реализират съвместни проекти за изграждане на спортна зала, спортни площадки, закрит басейн и др., включително с уреди за хора с увреждания. Към момента спортната инфраструктура на община Тутракан е недобре развита. Тези проекти могат да се комбинират с мерки за насърчаване на социалното

включване чрез осигуряване на средства за спортни активности на деца и младежи или хора от уязвими групи, мерки за осигуряване на достъп до спортните съоръжения на ученици от територията на двете общини.

4. Превенция на наводнения и пожари; обучения на доброволните формирования по гражданска защита.

5. Социални услуги. Общините могат съвместно да реализират проекти за изграждане (вкл. енергийна ефективност) на инфраструктура за предоставяне на резидентни услуги за възрастни хора (старчески дом, хоспис и др.); изграждане на център за спешно настаняване; осигуряване на кадри за предоставяне на услугите на територията на няколко общини, както и свързаните с това обучения и квалификация, стаж и др.

6. Здравеопазване. Подходящи са общи проекти за обновяване на здравната и рекреационна инфраструктура и осигуряване на кадри за нея за обслужването на няколко общини в региона. Подходящи за мерки за предоставяне на мобилни здравни услуги/мобилни кабинети, комбинирано с мерки за подобряване на здравната култура на маргинализирани групи, меки мерки за обмяна на опит или провеждане на публични кампании по здравни въпроси, както и мерки за привличане на медицински специалисти в непривлекателните райони.

7. Образование. Общините могат да участват съвместно за мерки за модернизиране на образователна инфраструктура на територията на няколко населени места, общини или области, чиито ученици да се възползват на разменни начала от подобрената инфраструктура. Подходящи за реализация са меки мерки - дуално обучение, квалификация на персонала, разработване на единна мрежа, в т.ч. и електрони платформи, споделяне на учебни материали и добри практики. Тези мерки могат да се реализират в партньорство с училища, НПО, Агенция „Социално подпомагане“, МОН и др.

8. SWOT-анализ

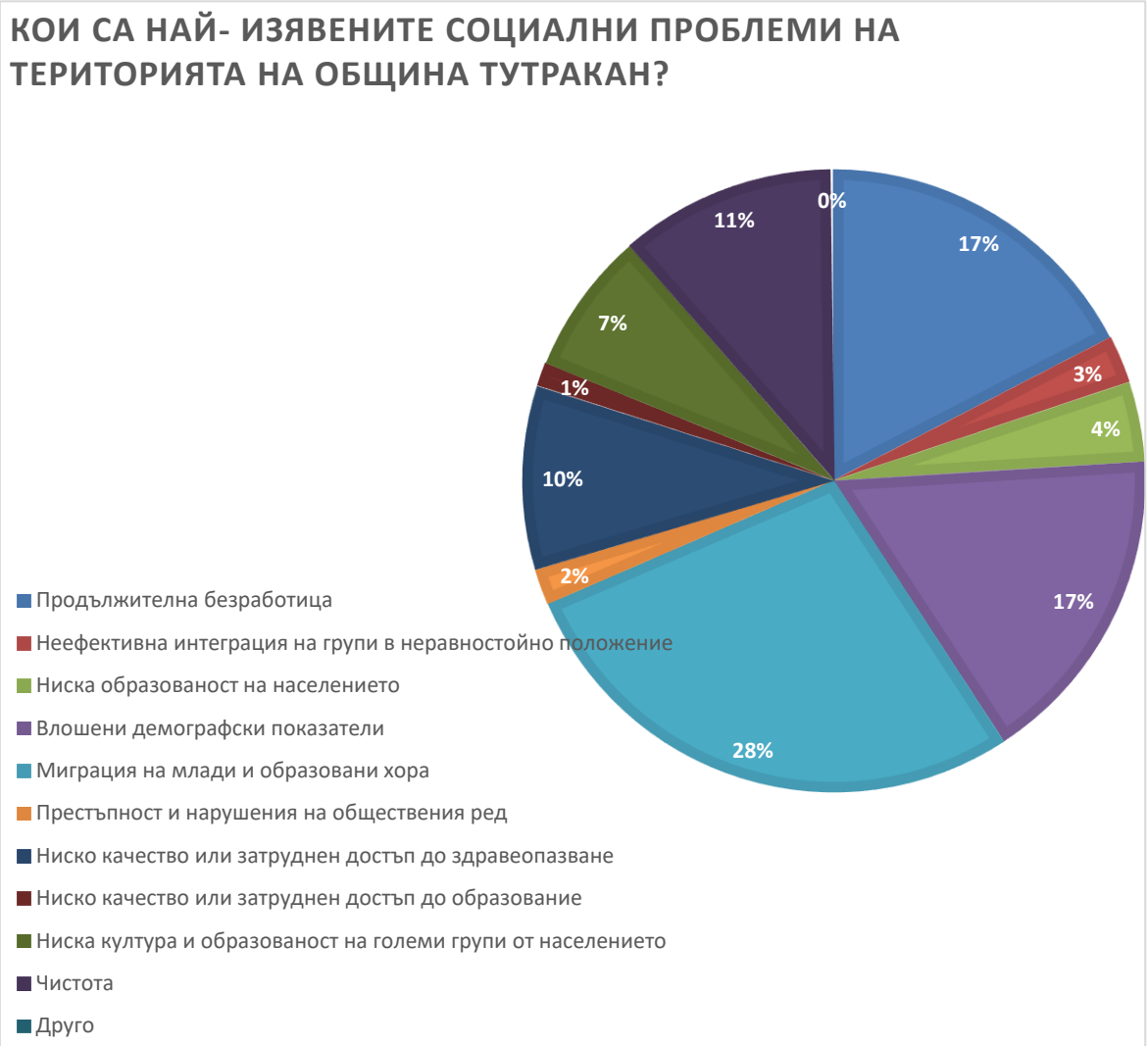
За целите на настоящия SWOT анализ, освен проучване на изложените по-горе в документа базови данни и информация, съгласно изискванията на МРРБ бяха обхванати и резултатите от анкетно проучване, извършено сред населението на община Тутракан през м. октомври 2020 г. Подробни данни за броя и профила на обхванатите от анкетата лица е даден в част III „Описание на комуникационната стратегия“ от ПИР.

Релевантни към изготвянето на SWOT-анализа бяха следните въпроси от анкетата:

Въпрос 8. Кои са най- изявените социални проблеми на територията на Община Тутракан?

Кои са най- изявените социални проблеми на територията на Община Тутракан?	Общо
Продължителна безработица	84
Неефективна интеграция на групи в неравностойно положение	12
Ниска образованост на населението	20
Влошени демографски показатели	81
Миграция на млади и образовани хора	134
Престъпност и нарушения на обществения ред	9
Ниско качество или затруднен достъп до здравеопазване	46
Ниско качество или затруднен достъп до образование	6
Ниска култура и образованост на големи групи от населението	36
Чистота	54
Друго	1

По мнение на жителите на общината, най-сериозен социален проблем е миграцията на младите и образовани хора, следван от продължителната безработица и влошените демографски показатели.

Въпрос 9. Как определяте икономическото състояние на Община Тутракан?

Как определяте икономическото състояние на Община Тутракан?	Общо
Положително	16

Задоволително	64
Незадоволително	74
Лошо	9
Изключително лошо	6

44% от жителите на общината определят нейното икономическо състояние като незадоволително, а 38% - като задоволително. Много по-малко като брой и процент са крайните отговори – положително и лошо икономическо състояние. Едва 4% определят икономическото състояние на община Тутракан като изключително лошо.

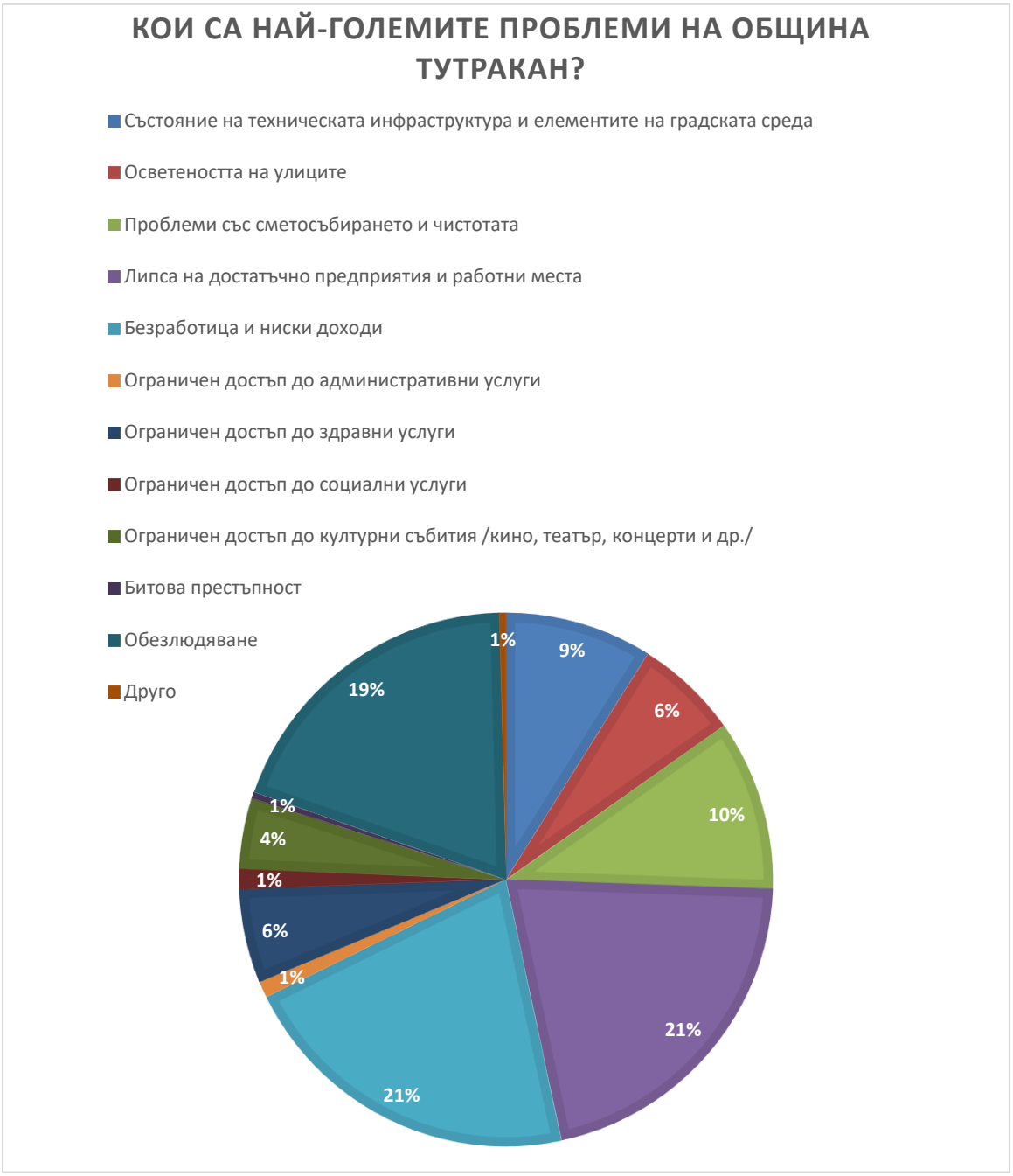
Въпрос 10. Кои са най-големите проблеми на Община Тутракан?

Кои са най-големите проблеми на Община Тутракан?	Общо
Състояние на техническата инфраструктура и елементите на градската среда	44
Осветеността на улиците	31
Проблеми със сметосъбирането и чистотата	51
Липса на достатъчно предприятия и работни места	104
Безработица и ниски доходи	104
Ограничен достъп до административни услуги	5
Ограничен достъп до здравни услуги	28
Ограничен достъп до социални услуги	6
Ограничен достъп до културни събития /кино, театър, концерти и др./	21
Битова престъпност	2
Обезлюдяване	95
Друго	2

В процентно изражение като основни проблеми пред общината са посочени безработицата и ниските доходи (21%), липсата на достатъчно предприятия и работни места (отново 21%) и обезлюдяването (19%).

10% от анкетираните намират проблеми и със сметосъбирането и чистотата, а 9% - в състоянието на техническата инфраструктура и градската среда.

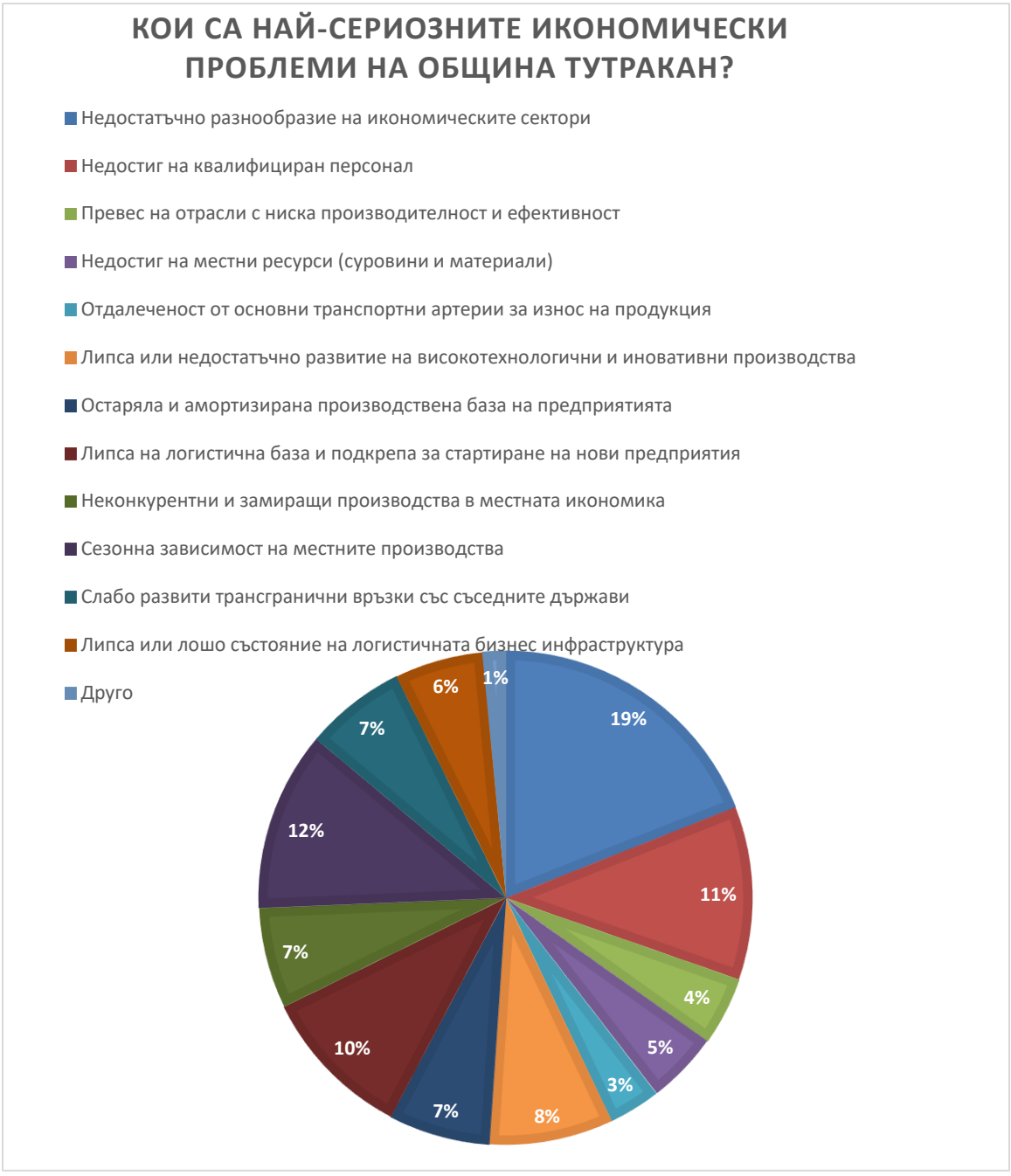
Прави впечатление, че почти няма жители на общината, които да сочат като съществен проблем битовата престъпност и ограничения достъп до административни услуги.

КОИ СА НАЙ-ГОЛЕМИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ОБЩИНА ТУТРАКАН?
Състояние на техническата инфраструктура и елементите на градската среда
Осветеността на улиците
Проблеми със сметосъбирането и чистотата
Липса на достатъчно предприятия и работни места
Безработица и ниски доходи
Ограничен достъп до административни услуги
Ограничен достъп до здравни услуги
Ограничен достъп до социални услуги
Ограничен достъп до културни събития /кино, театър, концерти и др./
Битова престъпност
Обезлюдяване
Друго
9%
6%
10%
21%
21%
1%
6%
1%
4%
1%
19%
1%

Въпрос 11. Кои са най-сериозните икономически проблеми на Община Тутракан?

Кои са най-сериозните икономически проблеми на Община Тутракан?	**Общо**
Недостатъчно разнообразие на икономическите сектори	89
Недостиг на квалифициран персонал	53
Превес на отрасли с ниска производителност и ефективност	21
Недостиг на местни ресурси (суровини и материали)	22
Отдалеченост от основни транспортни артерии за износ на продукция	16
Липса или недостатъчно развитие на високотехнологични и иновативни производства	38
Остаряла и амортизирана производствена база на предприятията	31
Липса на логистична база и подкрепа за стартиране на нови предприятия	47
Неконкурентни и замиращи производства в местната икономика	31
Сезонна зависимост на местните производства	55
Слабо развити трансгранични връзки със съседните държави	31
Липса или лошо състояние на логистичната бизнес инфраструктура	27
Друго	7

Отговорите на Въпрос 11 са разнообразни. В процентно изражение най-съществен икономически проблем се очертава липсата на разнообразие в икономическите сектори (19%), но видно от приложената графика, приблизително еднаква величина имат и други проблеми като сезонна зависимост на местните производства, недостиг на квалифициран персонал, липса на високотехнологични и иновативни производства и други.

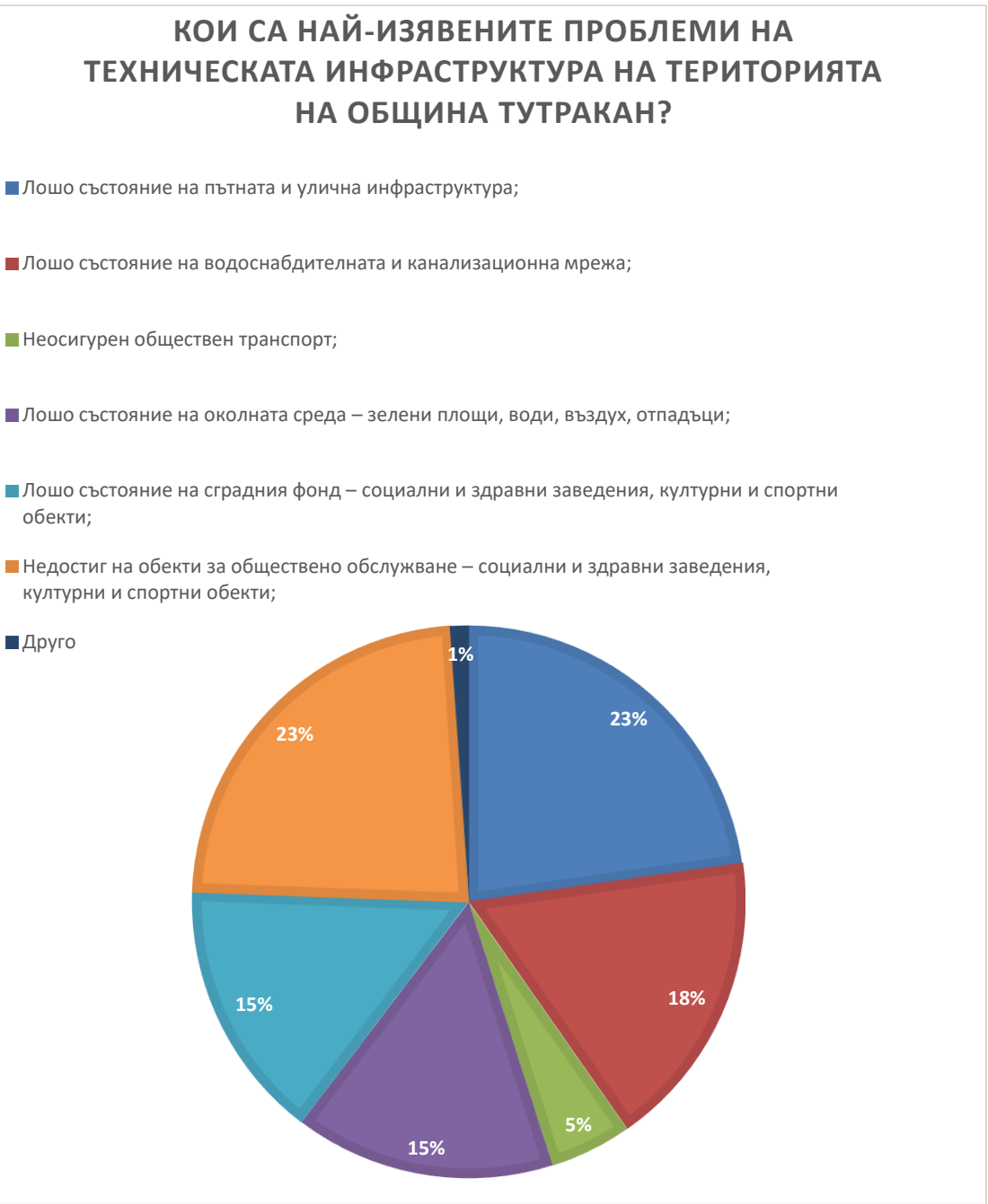

КОИ СА НАЙ-СЕРИОЗНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА ОБЩИНА ТУТРАКАН?
Недостатъчно разнообразие на икономическите сектори
Недостиг на квалифициран персонал
Превес на отрасли с ниска производителност и ефективност
Недостиг на местни ресурси (суровини и материали)
Отдалеченост от основни транспортни артерии за износ на продукция
Липса или недостатъчно развитие на високотехнологични и иновативни производства
Остаряла и амортизирана производствена база на предприятията
Липса на логистична база и подкрепа за стартиране на нови предприятия
Неконкурентни и замиращи производства в местната икономика
Сезонна зависимост на местните производства
Слабо развити трансгранични връзки със съседните държави
Липса или лошо състояние на логистичната бизнес инфраструктура
Друго
19%
11%
4%
5%
3%
8%
7%
10%
7%
12%
7%
6%
1%

Въпрос 12. Кои са най-изявените проблеми на техническата инфраструктура на територията на Община Тутракан?

Кои са най-изявените проблеми на техническата инфраструктура на територията на Община Тутракан?	Общо
Лошо състояние на пътната и улична инфраструктура;	109
Лошо състояние на водоснабдителната и канализационна мрежа;	84
Неосигурен обществен транспорт;	23
Лошо състояние на околната среда – зелени площи, води, въздух, отпадъци;	73
Лошо състояние на сградния фонд – социални и здравни заведения, културни и спортни обекти;	73
Недостиг на обекти за обществено обслужване – социални и здравни заведения, културни и спортни обекти;	112
Друго	5

Като най-сериозен проблем населението посочва лошото състояние на пътната инфраструктура и недостигът на обекти за обществено обслужване – социални и здравни заведения, културни и спортни обекти. 18% от анкетираните жители считат за проблем и лошото състояние на водоснабдителната и канализационната мрежа. Сравнително малък процент (5%) от лицата, взели участие в проучването, намират проблеми в организацията на обществения транспорт.

КОИ СА НАЙ-ИЗЯВЕНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН?

Въпрос 13. Кои фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на Община Тутракан?

Кои фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на Община Тутракан?	Общо
Привличане на инвеститори	141
Производство на селскостопански продукти	55
Повишаване на капацитета на местната общност за кандидатстване и изпълнение на проекти, финансирани от европейски програми	89
Повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси	68
Подобряване на техническата инфраструктура	56
Подкрепа за научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации	31
Друго	2

Видно от резултатите, като най-важен фактор населението на общината разпознава привличането на частни инвестиции, в което жителите виждат шанс за разкриване на нови работни места – резултат, който е в унисон с посочените като основни проблеми пред общината безработица и недостиг на предприятия, движещи местната икономика. На второ място анкетираните лица поставят капацитета на местната общност да се възползва от линиите за финансиране на ЕС и на национално ниво. Повишаването на образованието и квалификацията на човешките ресурси е посочено на трето място като възможен фактор за развитието на местната икономика.

На базата на събраната статистическа информация и резултатите от проведеното проучване, както и след преглед на стратегическите документи на областно и по-високо ниво, могат да се идентифицират следните силни и слаби страни, възможности и заплахи пред община Тутракан:

Силни страни	Слаби страни
Наличие на екологично чисти територии, благоприятен климат, богато биоразнообразие	Продължителна безработица
Добре развито селско стопанство и рибарство	Ниско равнище на доходите в общината спрямо средното за страната
Наличие на разнообразни и благоприятни ресурси за развитието на туризма	Неблагоприятни демографски процеси и обезлюдяване
Задоволителна образователна структура на населението	Непреодоляна периферност и затруднена достъпност на района
Осъществени инвестиционни проекти за рехабилитация на техническа инфраструктура във водния и транспортния сектор	Пътна, съобщителна и ВиК инфраструктура, нуждаеща се от рехабилитация и развитие
Добре развит административен апарат	Амортизирана водопроводна мрежа и големи загуби на вода
Добре развити социални услуги	Недоизградена канализационна мрежа в населените места
Излаз на р. Дунав, чрез който се улесняват комуникациите на Общината с Източна и Централна Европа	Недостиг на финансови средства за изграждане на нова и рехабилитация на съществуващата инфраструктура
	Амортизиран сграден фонд

Наличие на пристанище Богато биоразнообразие, включително уникални на национално и световно ниво местообитания и популации на диви птици Липса на агресивни замърсители 100% от населението е водоснабдено, няма режим на водоползване Добро сътрудничество между областните и общинските власти и бизнеса и неправителствения сектор	(жилищен, промишлен, публичен), с ниска енергийна ефективност Недостатъчна предприемаческа активност Слаба инвестиционна активност Изоставане в технологичното развитие и иновациите Висок риск от бедност и социално изключване Висока степен на зависимост от аграрния сектор Неразвита логистична инфраструктура (тържища, борси, зони и паркове) Липса на довеждаща инфраструктура до туристически забележителности Недостиг на финансов ресурс за поддържане на съществуващата и за изграждане на нова техническа инфраструктура, както и за благоустрояване на населените места.

Възможности	Заплахи
Насърчаване на предприемачеството и привличане на инвестиции	Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси
Използване на р. Дунав като транспортен, икономически, енергиен и туристически потенциал	Последици от евентуална нова икономическа стагнация като резултат от пандемията Covid-19
Въвеждане в експолатация на речно пристанище – Тутракан	Финансова невъзможност на общинския бюджет за съфинансиране на проекти по европейските и национални фондове и програми
Развитие на потенциала на община Тутракан за селски и екотуризъм	Риск от бедност и социална изолация на групи от населението
Развитие на потенциала на общината за производство на енергия от ВЕИ	Негативно влияние на климатичните промени и енергийната зависимост
Осигуряване на необходимия финансов ресурс от национални и европейски програми за изпълнение на проекти на територията на общината	Ограничени финансови ресурси за поддържане и развитие на общинската инфраструктура
Развитие на мерки за привличане на външни инвеститори и подкрепа на местното предприемачество	Липса на целенасочена държавна финансова подкрепа за подпомагане развитието на изоставащи райони на страната
Добра координация и възможност за осъществяване на съвместни проекти	

със съседни общини за преодоляване на общи проблеми Възможност за осъществяване на трансгранични проекти с близки общини от Румъния Развитие на успешно трансгранично и Дунавско сътрудничество Намаляване на административната тежест и регулаторните режими за бизнеса Повишаване на знанията и предприемаческия капацитет на населението чрез информационни кампании за възможностите за финансиране на проекти по линия на ЕС и национално финансиране	Продължаващо задълбочаване на междурегионалните контрасти Липса на подходящи ефективни политики за преодоляване на екологичните рискове

9. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД

Според проведения Социално-икономически анализ на районите, разработен по бюджетна линия на сектор „Стратегическо планиране и програмиране“ по ОПРР, община Тутракан попада в категорията средно урбанизирани общини (междинни общини) с център от 5 до 50 хил. жители. По отношение на град

Тутракан, анализът го определя като град от четвърто йерархично ниво (градове с микрорегионално значение). Градовете от четвърто йерархично ниво са разположени равномерно по територията на страната и достъпността до тях от околните села е гарантирана в рамките средно на 15 – 20 km разстояние. Те осигуряват обслужването на населението на селата не само в собствените си общини, но и в съседни на тях по-малки общини. По този начин те са в състояние да подпомагат областните центрове от трето ниво и да играят ролята на вторични центрове в областите.

Основен проблем пред общината както според социално-икономическия анализ, така и съгласно заключенията от аналитичната част на ПИР, е географската отдалеченост спрямо центовете на икономическа активност и недобрата транспортна инфраструктура. Анализът поставя община Тутракан по линията на северния транспортно-урбанизационен коридор, чието развитие изостава по две причини: забавяне изграждането на автомагистрала „Хемус“ и по-малко интензивното развитие на агломерационните образувания на Плевен, Велико Търново, Русе и Шумен в сравнение с тези в Южна България.

Социално-икономическият анализ очертава две паралелни оси, едната по Дунавското крайбрежие (по коридор “Рейнско -Дунавски“), която обхваща и община Тутракан. а другата през подбалканските полета, които се формират като второстепенни паралелни оси. Поради намаленото значение на корабоплаването по река Дунав това логично направление на интензивно урбанизационно развитие изостава исторически в сравнение с развитието му в миналото. В резултат на затрудненитe връзки между крайдунавските градове Видин, Лом, Козлодуй, Оряхово, Никопол, Свищов, Русе, Тутракан, Силистра, развитието им изостава. Друга причина за това изоставане е липсата на достатъчно връзки през река Дунав с румънските градове.

По отношение на туризма, социално-икономическият анализ поставя община Тутракан в туристически район „Дунав“. Независимо от своя голям потенциал, този туристически район в България остава неразвит, най-вече заради инфраструктурните проблеми и транспортната отдалеченост.

По отношение на екологичното състояние, град Тутракан попада в пета група – общини под средното ниво на природозащита на страната, но съответстваща на средноевропейското ниво.

Социално-икономическият анализ поставя община Тутракан и сред общините с най-висок дял на заплаха от наводнения – обстоятелство, взето предвид и при разработването на Част VI от настоящия документ „Мерки за ограничаване изменението на климата и адаптиране към климатичните промени и намаляване риска от бедствия“.

ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТУТРАКАН ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Част II от настоящия План за интегрирано развитие на община Тутракан съдържа визията за развитието на общината, стратегическите цели, както и приоритетите, насочени към потенциала за развитие на територията със съответни мерки към тях. Целите и приоритетите за развитие на общината са формулирани, като в тях са интегрирани целите на останалите стратегически общински документи по сектори (напр. в областта на енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници, управление на отпадъците и др.), а освен това са взети предвид резултатите от анкетни проучвания сред местното население, проведени през м. октомври 2020 г. Подробен профил на лицата, взели участие в анкетирането, е изложен в част III от настоящия документ.

Проучване на мнението на местното население – Въпрос 7: кои трябва да са основните приоритети за бъдещо развитие на община Тутракан

Кои според Вас трябва да са трите приоритета за бъдещо развитие на Община Тутракан?	**Общо**
Култура и образование, включително опазване и възстановяване на културно-историческо наследство, осигуряване на условия за развитие на изкуствата, културни мероприятия и др.	181
Околна среда (зелени площи, ВиК и пречистване на води, въздух, управление на отпадъци и др.)	74
Социални въпроси (интеграция на хората в неравностойно положение, борба с безработицата, подобряване на демографските показатели и др.)	95

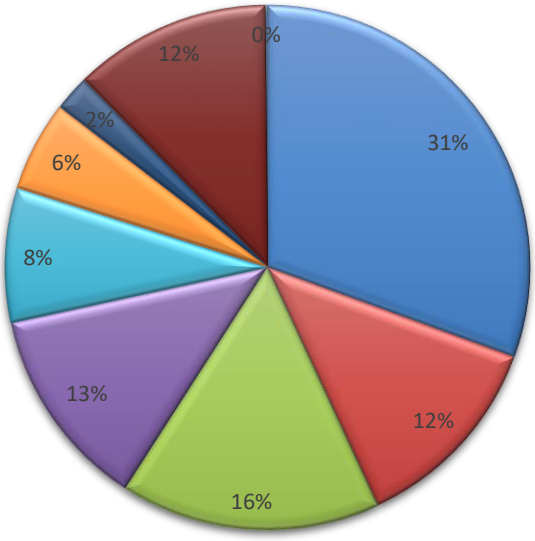
Подобряване на техническата и транспортна инфраструктура, включително улична и тротоарна мрежа, масов обществен транспорт и др.	74
Подкрепа и стимулиране на бизнеса и МСП	49
Подобряване на сградния и жилищен фонд, включително мерки за енергийна ефективност	33
Подобряване на средата на живот – зелени площи, места за отдих, спортни съоръжения и площадки и др.	13
Туризъм;	72
Друго	1

По мнение на жителите на общината, основен приоритет за следващия програмен период трябва да бъдат дейностите, свързани с култура и образование, включително опазване и възстановяване на културно-историческо наследство, осигуряване на условия за развитие на изкуствата, културни мероприятия и др.

На второ място са поставени социалните въпроси (интеграция на хората в неравностойно положение, борба с безработицата, подобряване на демографските показатели и др.)

Като трети съществен приоритет местните жители дават два отговора с приблизително еднакъв брой отговори (12-13%) – подобряването на техническата и транспортна инфраструктура, включително улична и тротоарна мрежа, масов обществен транспорт и др., и управлението на околната среда (зелени площи, ВиК и пречистване на води, въздух, управление на отпадъци и др.)

КОИ СПОРЕД ВАС ТРЯБВА ДА СА ТРИТЕ ПРИОРИТЕТА ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТУТРАКАН?

- Култура и образование, включително опазване и възстановяване на културно-историческо наследство, осигуряване на условия за развитие на изкуствата, културни мероприятия и др.;
- Околна среда (зелени площи, ВиК и пречистване на води, въздух, управление на отпадъци и др.);
- Социални въпроси (интеграция на хората в неравностойно положение, борба с безработицата, подобряване на демографските показатели и др.);
- Подобряване на техническата и транспортна инфраструктура, включително улична и тротоарна мрежа, масов обществен транспорт и др.;
- Подкрепа и стимулиране на бизнеса и МСП;
- Подобряване на сградния и жилищен фонд, включително мерки за енергийна ефективност;
- Подобряване на средата на живот – зелени площи, места за отдих, спортни съоръжения и площадки и др.;
- Туризъм;
- Друго

Проучване на мнението на местното население – Въпрос 14: кои са трите основни проблема, които Община Тутракан трябва приоритетно да реши

Кои са трите основни проблема, които Община Тутракан трябва приоритетно да реши?	Общо
Осигуряване на работни места	137
Икономика с изразен сезонен характер	30
Обезлюдяване на села	95
Липса на достатъчно развита преработваща промишленост	45
Ниска производителност на сектор услуги	21
Реализация на произведена продукция	59
Достъпност до образователни, социални и здравни услуги	27
Качество на техническата инфраструктура	37
Друго	1

И тук като основни проблеми се очертават безработицата, обезлюдяването на селата и липсата на достатъчна производствена и промишлена активност.

Осигуряването на работни места е посочено на първо място (с 30% от жителите, взели участие в проучването) като проблем, който трябва да бъде решен на територията на Община Тутракан. На второ място (с 21%) е посочено обезлюдяването на селата. На трето място е поставен проблемът с реализацията на произведената продукция (13%), следван с малка разлика от липсата на достатъчно развита преработваща промишленост (10%) и качеството на техническата инфраструктура (8%).

Визия за развитие на община Тутракан

Дефинирането на съответстващата на нуждите и желанията на местната общност визия за развитие на общината е основа за определянето на адекватни цели и приоритети за следващия програмен период. Визията за развитие на община е съгласувана със заложените параметри в стратегическите документи от по-високо йерархично ниво, както и с

особеностите на региона, неговите силни и слаби страни, приоритетни проблеми и възможности.

Въз основа на горното, община Тутракан определя като своя визия за периода 2021 – 2027 г. превръщането на общината в добре развит селскостопански, туристически и промишлен район, осигуряващ постоянна заетост на своите жители и привлекателна среда за живот на активното население.

Визията за развитието на общината дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии.

Реализацията на тази визия за развитие изисква съвкупност от действия и мерки, групирани по цели и приоритети, както следва:

ПРИОРИТЕТ 1. Развитие на икономиката и създаване на условия за устойчива заетост в община Тутракан

Мярка 1. Създаване на благоприятна бизнес среда и привличане на инвестиции

Наличието на добре работеща икономика и селско стопанство и увеличаването на производствения обем на предприятията са задължително условия за създаване на трайна заетост в района, където безработицата е основен проблем за населението. Трябва да се отбележи, че общинската администрация не може да има пряко въздействие върху икономическите процеси на местно и областно ниво в условията на свободна икономика. Към момента на изготвяне на ПИР все още не е ясно и какви ще са последствията

от пандемията Covid-19 на национално и европейско ниво. Независимо от това, общинска администрация – Тутракан може да насърчи предприемаческата и инвестиционната активност, като съдейства по всякакъв начин на земеделските стопани, производителите и търговците в региона чрез съвкупност от конкретни действия и мерки, например облекчаване на административната тежест за земеделци, производствени предприятия и търговци; преглед и ревизия на нормативните документи на местно ниво и тяхното опростяване; създаване на алгоритъм за служебно събиране на информация и други. Общината може да съдейства за създаване на условия за предприемачество и инвестиции и чрез гъвкавост в устройственото планиране (готовност за съдействие на предприятия, търсещи подходящи площи за създаване на производствени и складови бази), готовност за публично-частно партньорство.

Мярка 2. Развитие на туризма

Развитието на туристическия потенциал на общината може да доведе пряко до решаване на два от най-сериозните ѝ проблеми – безработицата и обезлюдяването на селата. В тази връзка ще бъдат проучени всички възможности за развитие на туризма, вкл. чрез търсене на финансиране по проекти за селски и еко-туризъм по линиите за финансиране на селските райони 2021 – 2027, както и чрез партньорство с други общини. Трябва да се отбележи и културно-историческото наследство на град Тутракан, където има запазени прекрасни образци на възрожденската архитектура и на западноевропейското влияние в годините около Освобождението. В тази връзка община Тутракан може да изготви списък на местности и обекти, подходящи за организиране на еко- и културен туризъм, както и да потърси подходящ комуникационен канал за популяризирането на тези обекти.

Мярка 3. Повишаване капацитета на местното население и бизнес да се възползва от възможностите за безвъзмездно финансиране

По данни от модул „Изпълнение и наблюдение на оперативните програми“ в ИСУН 2020, за община Тутракан е налице незадоволително участие по линиите за безвъзмездно финансиране 2014 – 2020 от страна на местните

предприемачи и неправителствен сектор. Докато общинска администрация – Тутракан успява да се възползва от подходящи мерки за финансиране, то от страна на местните предприятия и граждански сдружения няма почти никаква проектна активност. До голяма степен това се дължи на ниска информираност за възможностите, предлагани от оперативните програми и структурните фондове на ЕС. В тази връзка община Тутракан може да предприеме мерки за повишаване информираността за възможностите за европейско финансиране, като използва своята интернет страница и възможностите на местните медии, като по този начин стимулира предприемаческата и инвестиционна активност на местно ниво.

ПРИОРИТЕТ 2. Подобряване на техническата и социалната инфраструктура в община Тутракан

Мярка 1. Подобряване на пътната инфраструктура

В рамките на тази мярка общината ще предприеме нужните действия за рехабилитация на пътната и уличната мрежа, където това е необходимо. Има заявен интерес за съвместни действия с община Сливо поле във връзка с реконструкция/ремонт на общински пътища RSE 1175 /II - 21, Сливо поле - Тутракан/ - Граница общ. (Сливо поле - Тутракан) - Цар Самуил – 650 м, и RSE 2170/ III - 2102, Борисово - Юпер / Черешово - Граница общ.(Сливо поле - Кубрат) - Сеслав - / II - 23 / - 2,8 км. Възможностите за финансиране на тези ремонти ще бъдат изследвани след окончателното приемане и реалното заработване на линиите за предоставяне на БФП 2021 – 2027. В рамките на този приоритет трябва да започне и ремонт/реконструкция на уличните мрежи в населените места.

Мярка 2. Подобряване на водоснабдителната и канализационната мрежа

В рамките на тази мярка се очаква да бъде успешно завършен текущият проект за изграждане на градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ) и довършване на градската канализационна мрежа на град Тутракан. Това е ключов проект за общината и за нейното население, видно и

от извършеното анкетно проучване. Изпълнението му ще има голямо положително въздействие върху гражданите на Тутракан, както и положителен екологичен ефект. В програмен период 2021 – 2027 общината ще извърши обновление на водоснабдителната мрежа по селата, като на някои места това е крайно необходимо, с цел намаляване загубите на вода и повишаване качеството на обслужването. Възможности за финансиране на проекти, свързани с водоснабдяването, ще бъдат търсени по ОП „Развитие на регионите“ 2021 – 2027.

Мярка 3. Подобряване на енергийната ефективност на територията на общината, вкл. внедряване на ВЕИ

В рамките на тази мярка общината ще предприеме конкретни действия по повишаване на енергийната ефективност в сградите – общинска и смесена собственост, както и в жилищните сгради. Финансиране за тези мерки може да бъде осигурено чрез приложимите мерки от програмен период 2021 – 2027, чието начало предстои, и конкретно ОП „Развитие на регионите“. Трябва да се отбележи, че община Тутракан вече има успешно реализирани проекти в тази връзка. За програмен период 2014–2020 са реализирани мерки за повишаване на енергийната ефективност в образователната инфраструктура и в многофамилни жилищни сгради. Мерките са финансирани по линия „Повишаване на енергийната ефективност в периферните райони“ по ОП “Региони в растеж“ 2014 – 2020. Продължаване на действията в тази посока и през новия програмен период ще надградят вече постигнатото, особено след като е налице нужният опит и административен капацитет за изпълнение на подобни проекти. В рамките на приоритета ще бъдат реализирани и мерки по внедряване на ВЕИ в общината, и по-конкретно – реализиране на плана „Изграждане на общинска структура за енергийно самоуправление“ от Програмата на общината по чл. 10 от ЗЕВИ, чието изпълнение вече е започнало.

Мярка 4. Подобряване на спортната и образователната инфраструктура

В рамките на тази мярка общината ще предприеме действия за изграждане на адекватна спортна инфраструктура, като подобен проект може да бъде

реализиран и съвместно с община Сливо поле. По мярката ще се търси финансиране на изграждане на спортни площадки (вкл. за хора с увреждания), игрища, закрита спортна зала, закрит басейн и др. Към момента спортната инфраструктура на община Тутракан е недобре развита. При осигурено финансиране и успешна реализация тези проекти ще доведат до насърчаване на социалното включване, осигуряване на средства за спортни активности на деца и младежи или хора от уязвими групи. По тази мярка ще бъде търсено и финансиране за обновяване и подобряване на образователната инфраструктура в общината чрез ремонти и ново оборудване за училищата и детските градини. Крайната цел на всички мерки по приоритет 4 е превръщането на община Тутракан в едно по-привлекателно място за младите хора.

ПРИОРИТЕТ 3. Опазване на околната среда и развитие на природните ресурси на община Тутракан

Мярка 1. Рехабилитация и увеличаване на зелените площи в населените места

В рамките на приоритет 1 ще бъдат предприети мерки за рехабилитация и увеличаване на зелените площи и зоните за отдих в град Тутракан и в останалите населени места от общината. За целта ще бъде търсено финансиране от ОП „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 и други приложими мерки за финансиране. В рамките на този приоритет ще бъде извършена рехабилитация на зелената система на град Тутракан и обновление на парковата среда. Ще бъде извършен преглед на зелените площи и парковите пространства в селата, за да се прецизира нуждата от тяхната рехабилитация или изграждане.

Мярка 2. Подобрено управление на отпадъците

В рамките на мярка 2 общината ще продължи действията си за подобряване на управлението на отпадъците и повишаване обема на рециклирането. Предвижда се разширяване на системата за разделно събиране и прилагане на оптимален график за извозване на контейнерите за разделно събиране, както и увеличаване експлоатационния живот на депото за битови отпадъци, чрез намаляване на количествата на смесените битови отпадъци, предназначени за крайно обезвреждане. Други подходящи дейности по тази мярка са въвеждането на икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци, популяризиране на схемите за „еко-маркировка" и повишаване на екологичното съзнание на местната общност, контрол върху спазването на изискванията, въведени в нормативната уредба, вкл. върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци, както и подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците.

ЧАСТ III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО

Главна цел при разработването на ПИРО е да се осигури прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество, като се осигурят прозрачност и информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло. В изпълнение на това изискване общинска администрация – Тутракан извърши предварително проучване на общественото мнение относно състоянието на общината, като събра информация за това какви са основните проблеми според жителите ѝ, какви са техните виждания за приоритетите за развитие и възможностите за подобряване на икономическото и социалното положение на района.

Проучването бе извършено през м. октомври 2020 г. чрез оповестяване на анкета на страницата на общината на уеб адрес http://tutrakan.egov.bg/TUTRAKAN/home.nsf/pages/bg/NT0000D812?OpenDocument, както и на страницата на МИГ Тутракан– Сливо поле на уеб адрес https://mig.tutrakan-slivopole.bg/?p=2570.

Съдържанието на анкетата е достъпно на следния линк: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSddS7SjiTSGKqN8rC-7Rv-zZ_CTGyG8JUdrNNCoL0ZvDOjEWQ/viewform

ОБЩИНА ТУТРАКАН

АНКЕТА-ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021-2027

Уважаеми дами и господа, тази анкета се провежда във връзка с разработване на План за интегрирано развитие (ПИРО) на Община Тутракан за периода 2021-2027 г. Моля, отговорете на поставените въпроси и дайте Вашите становища и препоръки! Вашето мнение е ценно за нас и важно за бъдещето на Община Тутракан. БЛАГОДАРИМ ВИ!

1.Вашата възраст е:

Choose

2.Вашият пол е:

Choose

3.Придобита степен на образователна квалификация:

- Начално
- Средно
- Полувисше
- Висше

Скрийншот от публикуваната Анкета по План за интегрирано развитие на община Тутракан

Анкетата съдържа следните въпроси:

1. Вашата възраст е:

2. Вашият пол е:

3. Придобита степен на образователна квалификация:
Начално
Средно
Полувисше
Висше
Не желая да отговоря

4. С какво се занимавате?
Безработен
Служител
Упражняващ свободна професия
Земеделски стопанин/производител
С домакинство
Учащ
Работя
В майчинство
Пенсионер
Друго:

5. На кое от населените места в община Тутракан сте жител ?

6. Запознати ли сте с приоритетите за развитие на Община Тутракан?
Да
Не

7. Кои според Вас трябва да са трите приоритета за бъдещо развитие на Община Тутракан?
Култура и образование, включително опазване и възстановяване на културно-историческо *наследство, осигуряване на условия за развитие на изкуствата, културни мероприятия и др*.

Околна среда (зелени площи, ВиК и пречистване на води, въздух, управление на отпадъци и др.)
Социални въпроси (интеграция на хората в неравностойно положение, борба с безработицата, подобряване на демографските показатели и др.)
Подобряване на техническата и транспортна инфраструктура, включително улична и тротоарна мрежа, масов обществен транспорт и др
Подкрепа и стимулиране на бизнеса и МСП
Подобряване на сградния и жилищен фонд, включително мерки за енергийна ефективност
Подобряване на средата на живот – зелени площи, места за отдих, спортни съоръжения и площадки и др.
Туризъм
друго:

8. Кои са най-изявените социални проблеми на територията на Община Тутракан?(Моля посочете най-много 3 отговора)
Продължителна безработица
Неефективна интеграция на групи в неравностойно положение, включително малцинствени и изолирани групи
Ниска образованост на населението
Влошени демографски показатели
Миграция на млади и образовани хора
Престъпност и нарушения на обществения ред
Ниско качество или затруднен достъп до здравеопазване
Ниско качество или затруднен достъп до образование
Ниска култура и образованост на големи групи от населението
Чистота
Друго:

9. Как определяте икономическото състояние на Община Тутракан?
Положително
Задоволително
Незадоволително
Лошо
Изключително лошо

10. Кои са най-големите проблеми на Община Тутракан? (Моля посочете най-много 3 отговора)

Състояние на техническата инфраструктура и елементите на градската среда
Осветеността на улиците
Проблеми със сметосъбирането и чистотата
Липса на достатъчно предприятия и работни места
Безработица и ниски доходи
Ограничен достъп до административни услуги
Ограничен достъп до здравни услуги
Ограничен достъп до социални услуги
Ограничен достъп до културни събития /кино, театър, концерти и др./
Битова престъпност
Обезлюдяване
Друго:

11. Кои са най-сериозните икономически проблеми на Община Тутракан? (Моля посочете най-много 3 отговора)
Недостатъчно разнообразие на икономическите сектори
Недостиг на квалифициран персонал
Превес на отрасли с ниска производителност и ефективност
Недостиг на местни ресурси (суровини и материали)
Отдаленост от основни транспортни артерии за износ на продукция
Липса или недостатъчно развитие на високотехнологични и иновативни производства
Остаряла и амортизирана производствена база на предприятията
Липса на логистична база и подкрепа за стартиране на нови предприятия
Неконкурентни и замиращи производства в местната икономика
Сезонна зависимост на местните производства
Слабо развити трансгранични връзки със съседните държави
Липса или лошо състояние на логистичната бизнес инфраструктура
Друго:

12. Кои са най-изявените проблеми на техническата инфраструктура на територията на Община Тутракан? (Моля посочете най-много 3 отговора)
Лошо състояние на пътната и улична инфраструктура
Лошо състояние на водоснабдителната и канализационна мрежа
Неосигурен обществен транспорт
Лошо състояние на околната среда – зелени площи, води, въздух, отпадъци
Лошо състояние на сградния фонд – социални и здравни заведения, културни и спортни обекти

Недостиг на обекти за обществено обслужване – социални и здравни заведения, културни и спортни обекти
Друго:

13. Кои фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на Община Тутракан? (Моля посочете най-много 3 отговора)
Привличане на инвеститори
Производство на селскостопански продукти
Повишаване на капацитета на местната общност за кандидатстване и изпълнение на проекти, финансирани от европейски програми
Повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси
Подобряване на техническата инфраструктура
Подкрепа за научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации
Друго:

14. Кои са трите основни проблема, които Община Тутракан трябва приоритетно да реши?
Осигуряване на работни места
Икономика с изразен сезонен характер
Обезлюдяване на села
Липса на достатъчно развита преработваща промишленост
Ниска производителност на сектор услуги
Реализация на произведена продукция
Достъпност до образователни, социални и здравни услуги
Качество на техническата инфраструктура
Друго:

15. Одобрявате ли насоката в която се развива общината през последните седем години?
Да
Не
Отчасти

16 .Какви източници на информация използвате за запознаване с развитието на общината?
Интернет страницата на Общината
Други интернет сайтове и портали
Местни медии - вестници, радио, телевизия

Организирани на събития - публични отчети, представяния на инвеститори и др.
Организирани обществени обсъждания - кръгли маси, форуми и др.
Не използвам източници на информация за запознаване с развитието на общината
Друго:

17. Моля, предложете идеи за проектни дейности, които Община Тутракан може да изпълни съвместно със съседните общини?

18. Вашите предложения за конкретни дейности, които да бъдат включени в План за интегрирано развитие на Тутракан за периода 2021-2027 г. (Моля, опишете ги!)

Резултати от анкетата

В анкетата са взели участие 173 жители на община Тутракан, от които 63 са попълнили анкетата на хартиен носител, а 110 са дали отговорите си онлайн. Дадените по-долу отговори на въпроси от 1 до 5 очертават профила на анкетираните жители:

1. Възрастова характеристика – резултати:

Възраст	Общо
18 г.	1
19-29 г.	22
30-49 г.	89
50 – 65 г.	54
65+	7

От резултатите в процентно отношение е видно, че най-голям е броят на участниците във възрастова група 30-49 години. Голям е и процентът на анкетираните на възраст 50-65 години. Делът на най-младите (до 29 г.) е сравнително малък – 13% от взелите участие в анкетата.

2. Пол – резултати:

Вашият пол е?	Общо
Мъж	36
Жена	137

Наблюдава се сериозен превес на жените спрямо мъжете сред взелите участие в анкетата.

3. Образователна структура – резултати:

Придобита степен на образователна квалификация	Общо
Начално	3
Средно	64
Полувисше	6
Висше	90
Не желая да отговоря	10

Най-голям е броят на хората със завършено висше образование (55%), следвани от тези със средно образование (37%).

4. Заетост – резултати:

С какво се занимавате?	Общо
Безработен;	5
Служител	73

Упражняващ свободна професия	7
Земеделски стопанин/производител	5
С домакинство	4
Учащ	10
Работя	52
В майчинство	3
Пенсионер	9
Друго	5

Най-голям е делът на заетите в публичния и частния сектор – общо над 70% от анкетираните лица са служители или работещи. Слабо представени в анкетата са земеделските производители, безработните лица, учащите и домакините.

5. Населено място – резултати:

Населено място	Общо
Тутракан	118
Белица	1
Бреница	5
Варненци	4
Антимово	0
Търновци	1
Нова черна	5
Шуменци	5
Сяново	5
Дунавец	0
Пожарево	1
Цар Самуил	4
Царев дол	0
Старо село	11
Преславци	3
Друго/без отговор	10

Очаквано най-много участници в анкетата са от град Тутракан, което отговаря и на структурата на населението – в общинския център живеят повече от половината жители на общината. Независимо от това селата са представени в анкетата, като само три села (Антимово, Царев дол и Дунавец) нямат представители в анкетата.

Участниците в анкетата са дали следните отговори на въпрос 6, който има за цел да установи каква е степента на осведоменост сред местното население за целите и приоритетите за развитие на общината:

6. Осведоменост за приоритетите за развитие на общината – резултати:

Запознати ли сте с приоритетите за развитие на Община Тутракан?	**Общо**

Да	75
Не	90
Без отговор	8

Резултатите показват задоволителна осведоменото сред населението относно приоритетите за развитие на община Тутракан.

Въпроси от 7 до 14 вкл. имат за цел да обобщят визията на населението на общината за основните проблеми, приоритети, ключови точки и възможности за развитие. Отговорите на тези въпроси са обобщени в съответните раздели от ПИРО, към чието съдържание се отнася събраната информация – Част I, т. 8 “SWOT анализ“ и Част II „Цели и приоритети за развитие на община Тутракан за периода 2021-2027 г“.

Въпроси 15 и 16 имат за цел да очертаят предпочитаните канали за информация и комуникация с община Тутракан, като така дадат ценна обратна връзка, която да бъде използвана в бъдещите обсъждания и наблюдения на изпълнението на ПИР.

15. Мнение за развитието на общината – резултати:

Одобрявате ли насоката, в която се развива Общината през последните седем години?	Общо
Да	63
Не	12
Отчасти	92
Без отговор	6

Отговорите показват одобрение на развитието на общината през последните седем години – с „Да“ отговарят 36%, а с „Не“ само 7% от анкетираните. Най-голямата част от взелите участие в анкетата одобряват развитието на Община Тутракан отчасти.

16. Използвани източници на информация за развитието на Общината – резултати:

Какви източници на информация използвате за запознаване с развитието на Общината? *(в анкетата е възможен повече от един отговор)*	**Общо**
Интернет страницата на Общината	105
Други интернет сайтове и портали	41
Местни медии - вестници, радио, телевизия	101
Организиране на събития - публични отчети, представяния на инвеститори и др.	12
Организирани обществени обсъждания - кръгли маси, форуми и др.	5
Не използвам източници на информация за запознаване с развитието на Общината	9
Друго/без отговор	3

Водещи комуникационни и информационни канал за местното население са интернет страницата на Общината и местните медии – вестници, радио и телевизия. Около 15% от анкетираните използват и други интернет сайтове и портали. Много по-малка е ролята на събитията, организирани от публичния сектор и гражданското общество.

Част III от ПИР ще бъде допълнена след общественото обсъждане на плана, като в нея ще бъдат отразени предложенията за изменения и допълване, както и всички други коментари на организациите и лицата, които ще вземат участие в обсъждането.

ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ

Зоната за прилагане на интегриран подход (Зона за въздействие) е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за прилагане на интегриран подход се определят на базата на *общи характеристики* на определена територия и/или *общи проблеми или потенциали за развитие*. За Община Тутракан могат да се идентифицират следните зони, споделящи сходни проблеми и възможности:

1. Зона Град Тутракан

Съгласно националната концепция за пространствено развитие, за град Тутракан, който е град от IV йерархично ниво, не е приложимо обособяването на градски зони за въздействие. От друга страна, самият град Тутракан следва да бъде отделен като зона за прилагане на интегриран подход, тъй като в него живее повече от половината от местното население и тъй като единствено него са налични елементи на градската среда, които имат нужда от специфични интервенции, приложими за градските райони. В рамките на град Тутракан като зона за прилагане на интегриран подход могат да се реализират следните мерки:

- Мерки за съхраняване и популяризиране на културно-историческото наследство
- Подобряване на водоснабдителната и канализационната мрежа
- Подобряване на зелената система в града, обновление и изграждане на зелени зони, паркове и места за отдих
- Подобряване на спортната инфраструктура

- Подобряване на образователната инфраструктура
- Мерки за опазване на околната среда
- Въвеждане на възобновяеми енергийни източници

1. Зона Тутракан – Нова Черна – Цар Самуил

по протежението на път II-21. Тази зона се намира в западната част на община Тутракан и включва селата Нова Черна, Цар Самуил и Старо село, които са и селата с най-много жители в община Тутракан. **Зоната е подходяща за реализиране на съвместни проекти с община Сливо поле.** Примерни мерки за въздействие върху зоната са следните:

- Мерки за насърчаване на земеделието и селското стопанство
- Мерки за опазване на околната среда
- Еко и селски туризъм
- Подобряване на пътната инфраструктура
- Подобряване на образователната инфраструктура (в зоната попадат двете ОУ в общината, които са извън територията на град Тутракан)
- Подобряване на спортната инфраструктура
- Въвеждане на възобновяеми енергийни източници

2. Зона Тутракан – Белица – Търновци

Зоната обхваща югоизточната част на община Тутракан, като обхваща селата Шуменци, Варненци, Белица и Преславци по линията на ОП 205 и селата Търновци, Антимово и царев дол по линията на път II-21. Това са слабо населени места, подходящи за реализиране на съвместни проекти с община Главиница.

- Мерки за насърчаване на земеделието и селското стопанство
- Мерки за опазване на околната среда
- Еко и селски туризъм

- Подобряване на пътната инфраструктура
- Въвеждане на възобновяеми енергийни източници

4. Зона Поречие на р. Дунав – Тутракан – Пожарево – Дунавец.

Тази зона обхваща населените места от общината, разположени по брега на р. Дунав. Освен град Тутракан, в зоната попадат и селата Пожарево и Дунавец, които са сред най-слабо населените места в общината (общото им население е по-малко от 200 души според преброяването на населението през 2011 г.). Интервенциите върху тази зона са съобразени с близостта до река Дунав и могат да включват следните примерни мерки:

- Мерки за насърчаване на земеделието и селското стопанство
- Мерки за въвеждане на съвременни риболовни практики
- Целенасочени мерки в областта на аквакултурите
- Мерки за опазване на околната среда
- Еко и селски туризъм, воден туризъм
- Подобряване на пътната инфраструктура
- Въвеждане на възобновяеми енергийни източници

ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Стратегическите документи в областта на околната среда на национално и европейско ниво поставят общи цели и редица изисквания, свързани с изменението на климата и адаптацията към климатичните промени, които следва да бъдат интегрирани в процеса на планиране на регионалното и пространствено развитие, като бъдат съобразени с характерните особености и проблеми на всеки регион, област или община. Съгласно методическите указания на МРРБ за разработване на ПИРО, при разглеждането на рисковете, свързани с изменението на климата, в настоящия план е взета предвид **Националната стратегия за адаптация към изменението на климата (НСАИК) и Плана за действие до 2030 г.**, както и други приложими нормативни и стратегически документи.

Според НСАИК България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Рисковете, причинени от явления, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета.

В научната общност съществува консенсус, че изменението на климата вероятно ще увеличи честотата и величината на екстремните метеорологични явления. Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша. Специфичното разположение на община Тутракан по поречието на р. Дунав обуславя и положението на общината като особено рисково по отношение на посочените възможни аспекти на климатичните промени. Уязвимостта на населението и икономиката на България, и в частност на община Тутракан, към измененията на климата се усилва от относително високата степен на бедност, продължаващата концентрация на населението на страната в няколко индустриални и градски района и различните последици от прехода от държавно-контролирана икономика към

свободна пазарна икономика. Трябва да се отбележи, че голяма част от мерките по отношение адаптацията към изменението на климата (АИК) зависят от инициативата и финансовата инвестиция на частния сектор. Това обстоятелство допълнително затруднява общинската администрация при предприемането на адекватни и работещи мерки за АИК.

Научните прогнози сочат, че средната температура на планетата ще се повиши между 1,8°C и 4°C до 2100 г., като покачването в Европа се очаква да бъде дори по-високо от прогнозната глобална средна стойност. Изследванията, проведени от департамента по метеорология на Националния институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките (НИМХ), предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България до 2050 и 2080 г., като прогнозираните повишения са между 1,6°C и 3,1°C до 2050 г. и между 2,9°C и 4,1°C до 2080 г. От гледна точка на очакваните промени в режима на валежите, вероятно е да има намаляване на валежите, което да доведе до значително намаляване на общите водни запаси в страната. Прогнозите сочат намаляване на валежите с приблизително 10% до 2020 г., 15% до 2050 г. и 30-40% до 2080 г.

Според съществуващите сценарии за климатичните промени за България се наблюдава тенденция към увеличаване честотата на екстремни явления и бедствия, което се доказва от честите интензивни валежи, топли и студени вълни, наводнения и суши, урагани, горски пожари и свлачища. Очаква се биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, както и секторите на водните ресурси, селското стопанство и горското стопанство да бъдат засегнати от предвижданите промени. Тези промени ще засегнат допълнително икономиката и обществото.

1. Рискови сектори по отношение на климатичните изменения.

Изменението на климата не засяга всички територии еднакво поради различните местоположения, съответната им уязвимост и адаптивните възможности за справяне. Рискът е по-голям за сегментите на обществото и бизнеса, които са по-малко подготвени и по-уязвими. От тази гледна точка, при разработването на ПИР, вземайки предвид географското положение, икономическия профил и конкретните проблеми и цели, посочени по-горе в

ПИР, община Тутракан идентифицира следните сектори от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата като особено рискови за общината:

Сектор „Селско стопанство“. Селското стопанство е ключов сектор за община Тутракан. Изменението на климата ще бъде важен фактор за бъдещото развитие на селското стопанство; според НСАИК първите негативни въздействия вече са реалност – честотата и интензивността на неблагоприятните климатични явления са се увеличили през последните десетилетия, като е имало три периода на засушаване, както и периоди на продължителни и интензивни валежи. До края на този век се прогнозират температурни увеличения от 2°C до 5°C и значителни промени в режима на валежите. Сценариите за климатичните промени за България показват повишена честота на неблагоприятни климатични събития, като по-дълги засушавания, горещи вълни, интензивни валежи и наводнения. Секторът на селското стопанство в община Тутракан е силно уязвим от въздействието на изменението на климата, тъй като то е основен икономически фактор за общината и поминък за селското население. Екстремните метеорологични явления и постепенните климатични промени могат да окажат въздействие върху добивите и качеството на продукцията. Специфичните рискове, но и възможности от изменението на климата, както и уязвимостите в селскостопанския сектор, са следните:

- Промени в продължителността на вегетационния сезон. По-дългият вегетационен период би позволил по-добро разпространение на отделните видове и ще подобри възможностите за отглеждане на нови, по-термофилни видове или вторични култури.
- Агро-фенология. В България се очаква по-ранно цъфтене на дърветата, по-дълъг сезон за лозята и промени в другите естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви. За зърнените култури се очаква по-нататъшно свиване на междуфазовите периоди от цъфтежа до узряването. По-краткият репродуктивен период също би означавал по-малко време за пълнене на зърното, което би имало отрицателно въздействие върху добивите.

• Добиви от реколтата. Добивите зависят от редица фактори, включително от продължителността на сезона за отглеждане и от други фактори на производителността на посевите. НСАИК прогнозира промени в обема на добивите от основните култури (зимна пшеница, царевица и слънчоглед) поради предвижданото покачване на температурата и намалените валежи. Увеличаването на концентрацията на въглероден диоксид (CO2) в бъдеще може обаче да създаде условия за подобряване на добивите от някои култури.

• Повишен риск от разпространение на вредители, болести и плевели. Промените в температурата, влагата и концентрацията на атмосферни газове стимулират растежа и генерирането на растения, гъбички и насекоми, а освен това променят взаимодействията между вредителите и техните естествени врагове и приемници. Вредителите и болестите често водят до загуба на реколта и увеличена употреба на пестициди и ветеринарни лекарства. По-дългият вегетационен период също би засегнал разпространението на редица плевели, болести и вредители.

• Неблагоприятни ефекти върху животновъдството. Животновъдството ще бъде неблагоприятно засегнато от по-големия топлинен стрес вследствие повишаването на температурата и влажността на въздуха, което засяга здравето и доброто физическо състояние на животните. Промените в температурата и валежите могат да засегнат животновъдството по отношение на възпроизводството, метаболизма и здравето. Промените в температурата и валежите също може да доведат до разпространение на патогени, а паразитите могат да повлияят на разпространението на болести, като едновременно с това се намалява производителността на животните и се увеличава смъртността. Промените в климата може също да засегнат наличието и качеството на фуражните и пасищни ресурси.

• Увеличен риск от засушаване, ерозия, опустиняване и засоляване на почвите. По-честите и интензивни суши вероятно ще увеличат сухотата на почвата, което в комбинация с горещите ветрове ще увеличи риска от вятърна ерозия и деградация на почвата. Тези фактори повишават риска от задействане на опустиняването, маргинализацията и изоставянето на земеделските земи в райони, където почвите са по-леки и уязвими от ерозия.

• Риск от недостиг на вода. Комбинация от фактори може да доведе до недостиг на вода, което да доведе до увеличаване на изискванията за напояване. По-високите температури и по-ниската относителна влажност ще увеличат нуждите от вода, а намалените нива на валежите може да причинят недостиг на водните запаси и по-малко събрана вода в напоителните резервоари. Засилващата се суша и растящите нужди от вода на потребителите на промишлени и битови води могат да доведат до засилена конкуренция със селското стопанство за водните ресурси.

• Неблагоприятно въздействие върху рибарството и аквакултурите. Сушата може да доведе до понижени водни нива, които представляват сериозна заплаха за системите за отглеждане на риба и може също така да понижат нивата на по-малките реки и потоци. По-високите температури също водят до промени в периода на хвърляне на хайвера на видовете. За речните басейни това може да доведе до миграция към по-дълбоки, по-студени води. Повишените водни нива могат да засегнат дигите и речните насипи и да доведат до разрушаване на ценни местообитания, места за размножаване или хранене.

Понастоящем на национално ниво няма специална програма или инициатива за АИК в селскостопанския сектор. Въпреки че изменението на климата като цяло и неговото въздействие върху селскостопанския сектор са обект на изследвания от различни научни и изследователски институти, липсват систематични проучвания за въздействието на климатичните промени върху българския сектор на селското стопанство и рибарството. Земеделската общност също не разполага с достатъчно информация за АИК. Специфични дискусии относно ефектите от изменението на климата и АИК не са широко застъпени, много от заинтересованите страни не са запознати с въздействието на климатичните промени върху селското стопанство и имат ограничени познания за вариантите и мерките на АИК. Следователно земеделците и животновъдите не разполагат с достатъчно информация и познания за уязвимостта на селскостопанския сектор и възможностите за промяна на културите в отговор на климатичните тенденции.

Сектор „Биологично разнообразие и екосистеми“. Прогнозираните постепенни климатични промени и екстремни климатични явления се очаква да окажат въздействие на всички нива на биологичното разнообразие и екосистеми. Проявите на изменението на климата се очаква да имат различни въздействия върху различните видове екосистеми и да засегнат биологичното разнообразие по редица начини, включително внезапно и дори катастрофално. От друга страна, прогнозираното годишно увеличение на средните температури може да допринесе за адаптиране чрез удължаване на вегетационните периоди и чрез миграция на видовете в природните екосистеми или чрез контролирано въвеждане на видове за селското стопанство, зелената инфраструктура или други цели на адаптацията. Основните уязвимости от изменението на климата на различните нива на биологичното разнообразие и екосистемите в България и в частност – в община Тутракан, могат да бъдат обобщени както следва:

• Загуба на генетично разнообразие. Генетичното разнообразие е заплашено пряко от ефекта на климатичните промени върху уязвими/застрашени видове (вкл. ендемични видове с ограничен ареал и възможности за миграция), които може да бъдат загубени завинаги. Съществуват и непреки последици от изменението на климата, дължащи се на конкуренцията за ресурси между биоразнообразието и човешките дейности.

• Нарушаване на жизнения цикъл на видовете и фенологичните фази. Промените в климата могат да засегнат жизнения цикъл и размножителните периоди на видовете в екосистемите, да повлияят върху популациите и процесите в екосистемата (хранителни вериги и конкуренция за ресурси), включително чрез навлизането на инвазивни видове, които се конкурират с местните видове и може да ги изместят от традиционните ниши, като по този начин променят целостта на екосистемата. Инвазивните видове също могат да предоставят възможности за адаптиране към изменението на климата, ако се използват като индикатор в механизъм за ранно предупреждение или ако са важни от търговска гледна точка и допринасят за осигуряване на екосистемни услуги.

• Влошаване на местообитанията. Възможна последица от изменението на климата е влошаването на местообитанията в категориите критично застрашени, застрашени, уязвими и почти застрашени, както са включени в Червената книга на Република България "Местообитания".

Според НСАИК съществува ограничена осведоменост за нарастващите заплахи за околната среда, произтичащи от загубата на биологично разнообразие и последващото от това намаляване на климатичната устойчивост на екосистемите и обществените системи, разчитащи на екосистемни услуги. Информацията относно измененията на климата и за екосистемите като единна комплексна система не се разпространява лесно. Освен това пропуските в данните на моделите за климата и биологичното разнообразие означават, че националните прогнози и проекции не са достатъчно подробни. Такива пропуски в данните възпрепятстват разработването на пространствено дефинирани политики и препоръки за АИК. Необходими са съгласувани действия, за да се създаде последователен екосистемен мониторинг и да се защити критичният природен капитал. Той трябва да бъде възприет и прилаган последователно във всички екосистеми, включително регулираните от законодателството в областта на селското стопанство, рибарството, аквакултурите и горското стопанство.

Сектор „Човешко здраве“. Човешкото здраве може да бъде повлияно от голям брой метеорологични прояви, свързани с изменението на климата. Климатичните промени в България се проявяват чрез повишаване на средните годишни температури на въздуха и водата, увеличаване на горещите и студени вълни, промяна в режима на годишните валежи, нарастване броя на интензивните валежи, увеличаване на екстремните метеорологични явления (ветрове, циклони, наводнения и суши) и промени в интензитета на ултравиолетовото (UV) излъчване. Всички тези промени засягат здравето по сложен и индивидуален начин, в зависимост от различните социално-икономически, здравни, лични и други фактори. Ефектите върху здравето могат да бъдат диференцирани като първични и вторични. Първичните ефекти засягат пряко човешкото здраве, например

чрез топлинни и студени вълни, ултравиолетови лъчения и наводнения. Вторичните ефекти влияят косвено върху човешкото здраве чрез други фактори, повлияни от климата, като например полени, заболявания от преносители, пожари, замърсени храни, вода и въздух, увредени култури. Според НСАИК първичните и вторичните ефекти на изменението на климата върху здравето могат да бъдат диференцирани в следните групи: заболяемост и смъртност, свързани с топлината; заболяемост и смъртност, свързани с екстремни метеорологични условия; сърдечносъдови заболявания, включително инсулти, астма, респираторни алергии и заболявания на дихателните пътища; болести, причинени от храна и хранителни фактори; заболявания, свързани с водата; психично здраве и свързани със стреса разстройства, неврологични заболявания и нарушения. Ключовите бъдещи уязвимости са следните:

• Влияние на температурата и влажността върху здравето. Те включват очакваното увеличение на броя на смъртните случаи от сърдечно-съдови заболявания и инсулти през лятото, дължащи се на горещи вълни; заболявания от преносители; кампилобактериозни инфекции; респираторни заболявания, дължащи се на по-силното влияние на CO2, прах и ФПЧ в по-топлия въздух; алергични заболявания, дължащи се на по-ранно цъфтене и повишена концентрация на полен, спори и други алергени във въздуха.

• Спешни последици за здравето, свързани с метеорологичните условия. Те включват очакваното увеличение на смъртността вследствие на екстремни метеорологични явления и пожари, като това нарастване е по-голямо при уязвимите групи; заболяемост от водата и храните, дължаща се на увредената инфраструктура; посттравматично разстройство.

• Промяна в ефектите върху здравето, свързани с валежите. Това включва очаквано увеличение на появата на криптоспоридиоза и кампилобактериоза поради комбинация от по-чести валежи и по-високи средногодишни температури и инфекции, причинени от не-холера вибрио (ентерити, при които не се изолира вибрио-холера) поради по-обилните валежи и по-високи нива на влажност.

Въпреки че заинтересовани страни в сферата на българското здравеопазване (обществено, частно и гражданско общество) са наясно с изменението на климата и свързаните с него здравословни проблеми, съществува необходимост от по-нататъшна ефективна комуникация по тези въпроси. Аспектите на климатичните изменения са взаимосвързани и включват идентифициране на податливи, уязвими и разселени групи от населението; подобряване на инфраструктурата на общественото здраве и здравеопазването; подобряване на комуникацията относно рисковете и на образованието в сферата на общественото здраве. Такива изследвания ще доведат до внедряването на по-ефективни системи за ранно предупреждение и повишаване на обществената осведоменост относно рисковете за здравето от изменението на климата.

Воден сектор. Водният сектор, според дефиницията на НСАИК, включва както управляваните водни системи (водоснабдяване и канализация, хидромелиорация, хидроенергия и промишлена употреба), така и естествените водни системи. Очаква се изменението на климата да има значителен ефект върху хидрологията на реките. Докато през зимата и пролетта се очаква има увеличение, летният и есенният дебит на речните потоци се очаква да намалее. Наличието на подпочвени води не се очаква да се промени съществено. Хидромелиорацията включва напояване на селскостопански култури, отводняване на земеделска земя и защита от наводнения на земеделска земя. НСАИК очертава следните основни рискове от изменението на климата и уязвимостта на водния сектор:

- Опасностите от наводнения и суша са идентифицирани като най-съществени за водния сектор. По-високите рискове от наводнения засягат територията на община Тутракан, разположена по поречието на р. Дунав, докато по-сериозните засушавания застрашават територията с липсващи или малки естествени водоизточници. Очаква се в районите, които използват подземни водни източници, да има по-малък риск от недостиг, предвид прогнозите, че изменението на климата няма да се отрази на наличието на подземни води.

• Основните рискове за управляваните системи следователно са рискове и за инфраструктурата и услугите, свързани с водоснабдяването и водопренасянето – щети, неправилна експлоатация и с ниско ниво или недостатъчни услуги; рискове за водноелектрическите централи поради ниски или високи речни потоци.

• Основните рискове за природните системи са увреденото биологично разнообразие, което се дължи както на наводненията, така и на сушите.

Обществената осведоменост относно изменението на климата в контекста на водите се ограничава главно до опита от и медийната информация за събитията при наводнения. На ниво политики са подготвени българските Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН). Тези документи за стратегическо планиране са насочени към широк кръг заинтересовани страни – общество, бизнес (промишленост и други потребители на вода) и общини, като констатациите и препоръките на стратегическите документи са взети предвид от община Тутракан при разработване на ПИРО.

2. Приоритетни действия за намаляване на рисковете от изменения на климата

Приоритетните действия, които могат да бъдат възприети във връзка с успешната адаптация към климатичните изменения на местно ниво, са следните:

• Управление на водите и разработване на добри практики за напояване. Насърчаване на устойчивото използване на природните ресурси и обработваемата земя и намаляването на уязвимостта на земеделските култури към въздействията от изменението на климата, които могат да доведат до намаляване на добивите, загуба на приходи и загуба на конкурентоспособност. Подобряване поддържането и възстановяването на структурата на почвата и увеличаване на капацитета за инфилтрация на почвата, за да се сведе до минимум ерозията.

• Регулиране на животновъдството с цел преодоляване на неблагоприятното въздействие на климатичните промени върху

производителността на животновъдството. Усилията може да бъдат в посока адаптиране на земеделските стопанства и съоръжения, разнообразяване на животновъдството и подобряване на съществуващите пасища.

• Насърчаване на инвестициите в мерки за АИК и подобряване на инструментите за управление на риска от страна на частния сектор, НПО и местните общности. Земеделските производители обикновено имат ограничени ресурси и са застраховани при ниска премия, която не покрива загубите при екстремни събития, свързани с изменението на климата. Ето защо земеделските стопани се нуждаят от инвестиции, за да гарантират, че могат да покрият разходите за адаптиране към изменението на климата и подходящите инструменти за управление на риска.

• Насочване към екологични иновации и разработване и въвеждане на модерно риболовно оборудване, съоръжения и ефективно използване на ресурсите. Промените в секторите на рибарството и аквакултурите, причинени от изменението на климата, ще изискват по-голяма адаптивност и гъвкавост на политиките в областта на рибарството и аквакултурите. Несигурността, свързана с взаимодействията между изменението на климата и рибарството и аквакултурите в дългосрочен план, изисква по-нататъшни проучвания и изследвания.

• Разпространение на информация. Повишаването на осведомеността и общото образование относно изменението на климата е, наред с всичко останало, съществено предварително условие за добра адаптация. Извършените секторни анализи в НСАИК показват, че в България степента на осведоменост и нейните резултати за икономиката все още са много ниски. Като цяло хората осъзнават, че адаптирането към изменението на климата е важен въпрос, но имат много малко познания за последиците от промяната на местния микроклимат и мерките, които могат да бъдат предприети. Те също така нямат ясна представа за това как допринасят за проблема и какво могат да направят, за да намалят собственото си въздействие върху жизнената среда. Поради това са необходими допълнителни усилия за подобряване степента на осведоменост сред местните общности. Разпространението на информация е основно средство за изграждане на осведоменост за адаптацията.

Информацията относно изменението на климата, ефекта от него и възможните действия за адаптиране трябва да бъдат формулирани по ориентиран към потребителя начин, за да се достигне до различни аудитории. Съществуват различни формати за комуникация, изпитани в други страни, като персонални консултации, интернет комуникация/платформи и средства за масово осведомяване, служещи за разпространяване на информация относно изменението на климата, въздействията му и евентуални действия за адаптиране.

3. Цели и мерки за ограничаване изменението на климата

Цели на община Тутракан за ограничаване изменението на климата. Въз основа на заключенията и ръководните принципи, изложени в НСАИК и по-горе в настоящия план, и след анализ на специфичните проблеми, относими към местоположението и профила на община Тутракан, в ПИР се определят следните основни цели по отношение на адаптацията към климатичните изменения и ограничаване на свързаните с тях рискове:

- Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата. Това включва укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране и включването на съображенията за адаптация в съществуващите и бъдещите общински планове, програми и стратегии.
- Изграждане на административен капацитет за адаптиране към изменението на климата. Това включва изграждане на експертни познания и обучение на общинските служители с цел натрупване на база от знания и изследвания, за да се активират и подкрепят действията за адаптиране.
- Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата. Това включва повишаване на образованието и осведомеността на обществеността относно въпросите, свързани с адаптиране към изменението на климата и необходимостта от действия за адаптиране, които да бъдат

осъществени в общината, за да се изградят обществено приемливи политики и участие в действията, свързани с адаптацията.

- Изграждане на устойчивост към изменението на климата. Това включва подобрено управление на инфраструктурата и активите и защита на природния капитал. За изпълнението на тази цел е необходимо сътрудничество с други сектори и структури, тъй като тя обхваща инфраструктурата на водните системи, инфраструктурата за доставка на енергия и опазването и подобряването на екосистемите услуги, включително тези, предоставяни от горските ресурси.

Мерки за ограничаване на въздействието от климатичните изменения. Мерките за ограничаване на рисковете и за адаптация към климатичните промени са съобразени с предложените в НСАИК конкретни мерки, като за целите на ПИР, в обхвата на настоящия документ влизат само мерки, които могат да бъдат реализирани с административния потенциал на общината. всеки сектор произтичат от специфичния секторен контекст и нуждите от адаптиране към климатичните изменения. Конкретните мерки за АИК, които ще бъдат възприети в политиката на община Тутракан, са следните:

- Разработване на обучение по изменение на климата;
- Предприемане на действия за разпространение на знания;
- Разработване на примерни програми за застраховане и управление на риска;
- Подобряване на правната рамка за АИК на местно ниво и нейната постоянна актуализация спрямо нормативните и стратегически документи на областно, национално и наднационално ниво;
- Подобряване на практиките за управление на водите;
- Регулиране на графика на стопанските дейности спрямо климатичните изменения и въздействието им върху жизнения цикъл на растителните култури и животните;

- Подобряване на поддръжката на структурата на почвата и увеличаване на запасите от органични вещества и технологии за култивиране на почвата;
- Разработване на система за ранно предупреждение за опасни за здравето явления вследствие на климатичните промени;
- Изпълнение на дейности за обществено образование и повишаване на осведомеността относно въздействието на климатичните изменения и свързаните с това рискове;
- Максимално използване на изследователските и образователните институции;
- Подобряване на системите за наблюдение и мониторинг на водната инфрастуктура, състоянието на естествените водоизточници и аквакултурите;
- Укрепване на капацитета за адаптация: кампании за повишаване на осведомеността относно АИК, образование и обучение.

ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО